

ANT

Haftalık Dergi • 5 Mart 1968 • Sayı: 62 • 125 Kuruş

**SERTEL, ATATÜRK
VE İNÖNÜ'YÜ
ANLATIYOR**

VE ŞİMDİ

SİRA

ANAYASADA

HAFTANIN NOTLARI

26 şubat

Bakanı susturdular

Deri işçilerinin İstanbul'da yapılan kongresi çok olumlu bir hava içerisinde geçti. İstanbul Milletvekili ve Türk İş Genel Yönetim Kurulu Üyesi Kaya Özdemiroğlu'nun Şair Nazım Hikmet'ten söz ederek sosyalistler aleyhinde konuşma kalkışması üzerine işçiler işçi deritlerinden söz et. Aramızda komünist yoktur. Adam dövme ile gelmeyin buraya» diye bağırarak sözlerini kestiler. Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem'in konuşmak üzere kürsüye çıkması üzerine de işçiler «biz soracağız, bakan cevap verecek» diye müdahale ettiler. Hıdır Tanrıverdi adındaki deri işçisi «Ben 19 yıldır işçilik yaparım. Deri işçilerinin asgari ücreti 13,5 liradır. Bu para ile beş nüfusa nasıl bakarım? Biz et yiyor musunuz, diye soran yok ama, Güven Partisi'ne 500 bin lira veriyorsunuz» diyerek hükümetin tutumunu yedi. Diğer işçiler de Bakan'dan hesap sorarak köklü reformlar yapılmasını istediler. Bakanın «Türkiye'de yedi buçuk milyon orman işçisi günde iki buçuk liraya çalışıyor, halinize şükredin» diyerek işçileri uyutma kalkışması tepkiyi daha da artırdı ve kongre elektrikli bir hava içerisinde sona erdi.

Kıbrıs'ta seçim

Kıbrıs'ta Makarios oyların yüzde 66,4 ünü alarak yeniden Cumhurbaşkanlığına seçildi. Enosis taraftarı olan ve Yunan Cuntası tarafından el altından desteklenen Dr. Takis Evdokas'a karşı ezici bir zafer kazanmış olan Makarios'un seçimi, Türk ve Rum halklarının birlikte yaşayacağı üslerden ve silâhlerden arınmış bağımsız bir Kıbrıs devleti yaratılması hususunda ileri bir adım teşkil etmektedir. Evvelce fiyaskoyla sonuçlanan deneylerin de gösterdiği gibi, Kıbrıs Sorunu için en gerçekçi çözüm yolu, Amerika'nın dümensuyunda faşist Yunan generallerini muhatap olarak değil, Kıbrıs Rumları'nın temsilcisi olduğunu son seçimde bir kere daha ortaya koyan Makarios ile masaya oturarak bulunacaktır.

Zarar ettiği gerekçesiyle AKİS Dergisi'ni kapattıktan sonra Milliyet'teki köşesinde bir yandan suya sabuna dokunarak köpük imâl ederken bir yandan da jurnalelik yapan Damat Metin Toker, ölçüyü kaçırdığı için Milliyet'ten ayrılmak zorunda kalmıştır. Son olarak yazdığı ve ANT'a da çamur attığı yazısından iki paragrafın gazete yöneticileri tarafından çıkarılması üzerine Toker «bu şartlar altında yazamam» diye blöf çekmiş, jurnallere yer verilemeyeceğinin kendisine kesinlikle tebliğ edilmesi üzerine de köpük imalatını kesmek zorunda kalmıştır. Toker, şimdi de «Allahlık» saydığı Ulus'un Genel Yayın Müdürlüğü'ne oynamaktadır. Ulus'un Yönetim Kurulundaki Göbekçiler, Altan Öymen'in Genel Yayın Müdürlüğünden uzaklaştırılması ve yerine Toker'in getirilmesi için çalışmaktadırlar. Ancak, Toker'in son günlerde kayınpederi İnönü'nün evinden ayrılması bu ihtimali zayıflatmaktadır. Çünkü, Toker'in İnönü'nün evinde oturmak imtiyazını yitirmesi, Göbekçilerle ilişki kurarak genel başkanı sık sık yanıltmasına karşı gösterilen tepkiyle ilgili görülmektedir. Önümüzdeki günlerde çocuğunu toplayıp İstanbul'a yerleşmesi beklenen Toker, zevahiri kurtarmak için de çevresine «İstanbul'da yeni bir gazete çıkartmak» tan söz etmektedir. Bu arada bazı lokallerde sık sık Tekin Erer ve Turhan Dilligil ile beraber görünmeyi de ihmal etmemektedir.

27 şubat

Yücel anıldı

Köy Enstitülerinin kurucusu büyük devrimci Hasan Ali Yücel, yedinci ölüm yılı dönümünde düzenlenen çeşitli törenlerle anıldı. Ankara'da düzenlenen toplantıda yazar İhan Selçuk konuşarak Yücel dönemini övdü ve «O zaman imam hatip okulları yoktu. Minarelerden ezan Türkçe okunuyordu ve Amerikan gazozu satılmıyordu. Yabancı Sermaye Kanunu yoktu. Ama şimdi hepsi mevcuttur» dedi. Yücel'in oğlu arkadaşımız Can Yücel de yaptığı konuşmada babasının kişiliğini anıttı. Öğretmen kıyımının kıyasıyla sürdürüldüğü bir dönemde yapılan anma töreni büyük anlam taşıyordu.

Vietnam mitingi

Almanya'daki sosyalist hareketi en etkin şekilde yürütmekte olan Alman Sosyalist Öğrenci Birliği (SDS), diğer sosyalist gençlik kuruluşlarıyla işbirliği yaparak Berlin'de bir Vietnam Kongresi ve Vietnam Mitingi düzenlemiştir. Toplantılara Berlin'de bulunan Türk Toplumcular Ocağı da katılmıştır. Kongrede Toplumcular Ocağı adına yapılan konuşmada şöyle denilmektedir: «Örgütlenmiş Türk İşçi Sınıfı, ezilen ülkelerin savaşında Vietnam'ın çok özel bir yeri olduğu inancındadır. Savaşın dönüm noktası bugün Vietnam'dır. Türk mücahitleri der ki, Emperyalizme ilk şamarı biz attık, son şamarı Vietnam atacaktır. Biz buna inanıyoruz: Amerika'nın bu yığıt halktan yiyeceği şamar, sonun başlangıcı olacaktır. Bütün ezilen halklar gibi, Türk halkının kurtuluşu da bu savaşla sıkı sıkıya bağlantılıdır. Vietnam toplumcularını sabote etmek için sermaye çevreleri, resmi makamlar ve faşist gruplar büyük gayret sarfetmişler, fakat kongreyi ve mitingi önleyememişlerdir. Kongre sonunda yayınlanan bildiride de, Türk delegasyonunun teklifi üzerine, 1969 senesinde biten NATO Anlaşması'nın yenilenmemesi için hemen aktif faaliyete girilmesi çağrısı yer almıştır.

28 şubat

Tahliye edildi

Mülkiye Dergisi'nin üç ay önce yayınlanan sayısındaki bir yazıdan dolayı hakkında dava açılarak tutuklanan Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı Uluç Gürkan, serbest bırakıldı. 29 gün tutuklu kalan Gürkan, kendisi hakkında arka arkaya beş dava açıldığını açıkladı.

ANT yargılandı

Doğan Özgüden'in yazdığı «Bu terör ergeç sizi kahrdecektir» başlıklı yazıdan dolayı Cumhuriyet Savcılığı'nın Tedbirler Kanunu'na dayanarak açtığı davasının duruşmasına İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde başlandı. Yapılan sorgusunda Özgüden, Savcılığın iddiasını reddederek «Bu yazı geçen yıl Çetin Altan'ın dokunulmazlığı'nın kaldırılması ve buna paralel olarak çeşitli yerlerde bazı zavallıların kışkırtılarak sosyalistlere saldırtılması üzerine yazılmıştır. Savcı, yazıda kullanılan «AP bir zorbalar kadrosudur» cümlesinin AP'ileri topyekûn tezyif ettiğini ve suç sayıldığını ileri sürmektedir. Evet, ortada bir zorbalık vardır ve bu gerek mecliste, gerek sokakta AP yöneticileri tarafından yürütülmektedir. Nitekim bu gerçek son olaylarla da ortaya çıkmıştır. Bizim hedefimiz, parlak vaadlere aldanarak AP'ye katılmış ya da ona oy vermiş kitleler değil, onları yanıtlan, kışkırtan, zorbalığa sürükleyen AP yöneticileridir. Kaldı ki, bizzat Genel Başkan Demirel, meselâ bir TİP'i, bir CHP'yi bundan çok daha ağır ifadelerle suçlamaktadır. Bizim kullandığımız «zorba» deyimini bunların yanında çok hafif kalır» dedi. Duruşma, başka güne bırakıldı. Ayrıca, Ahmet Muğlu'nun Çetin Altan ve Doğan Özgüden hakkında açtığı davaların görülmesine de devam edildi.

29 şubat

İşçiler dönüyor

Resmî Alman istatistiklerine göre Almanya'da çalışan Türk işçilerinin sayısı 200 benden 134 bine düşmüştür. Her ay yurda kitle halinde işçi dönmeye karşılık 1967 yılında yurt dışına ancak 8 bin civarında işçi gönderilebilmiştir. Bu durum Türkiye'nin yurt dışındaki işçilerden sağladığı döviz miktarının da azalmasına sebep olmuştur. Devlet Planlama Teşkilâtı 1967'de 120 milyon dolar işçi dövizini sağlanacağını hesapladığı halde 67 milyon dolar döviz yurda girmiştir. Ayrıca, döviz kurumun işçiyi artık tatmin edememesi de işçinin dövizinin azalmasına sebep olmaktadır. 1964-65 yıllarında 1 markın karşılığı 285 kuruş iken, Türkiye'de balenen enflasyonist politika yüzünden Almanya'da 1 mark 310, hatta 325 kuruşa kadar yükselmiştir. Bu değer düşüşü aynı tempo ile devam ettiği takdirde, markın karşılığı 4 liraya kadar yükselecektir. Bu durumda, işçiler, haklı olarak marklarının 285 kuruşluk resmî kur üzerinden transfer etmemektedirler.

Şoförlerin tepkisi

AP tarafından Karayolları Taşı Vergisi adı altında hazırlanan ve şoförlerden yeni vergiler almak gayesi güden tasarı, emekçi şoförler arasında geniş tepkilere yol açtı. Tasarıyı protesto etmek üzere İstanbul'da binlerce taksi şoförü Beyazıt'tan başlayarak Taksim'de sona eren bir yürüyüş yaptılar. Öte yandan bütçe görüşmeleri sırasında TİP Sözcüsü Sadun Aren, tasarıyı tenkit ederek, yeni vergiler düşünüldüyorsa bunun emekçi şoförlerden değil lüks eşya sahibi varlıklı kimselerden alınması gerektiğini söyledi.

Yobazın Esansı!

Yanda klişesi görülen el ilâmı, nureni yayınlar satmakla tanınan bir klibevidi tarafından dağıtılmaktadır. Piyasada bulunan alkolli kokuların «necis» olduğu belirtildikten sonra «katiyetle alkolisüz saf esans - Gülistan Parfümü» ün reklamı yapılmaktadır. Acaba oy için yobazın sırtını sıvazlayan AP'li politikacılar bugüne kadar kullandıkları necaseli bırakıp Gülistan Parfümü'ü kullanmaya ne zaman başlayacaklardır?

**Damat
Bey'in
serüveni**

1 mart

Yargılandılar

- Amerikan 6. Filosu'nun gelişi sırasında «açlık grevi» yapan FKF'çiler, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri iddiasıyla 7. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandılar. FKF üyeleri, dört kişilik bir grup teşkil etmenin kanuna muhalefet sayılmayacağını belirttikten beraatlerini istediler.

NATO Kampanyası

- TIP'in öncülüğünde yurdun çeşitli il ve ilçelerinde NATO'ya karşı açılan kampanya başarıyla yürütülmekte, ancak idari makamlar hareketi sabote etmek için ellerinden gelen gayretli göstermektedirler. Denizli'de gece duvarlara NATO aleyhinde afiş asan Yusuf Baba Gürcan adındaki hukuk öğrencisi siyasi polis tarafından yakalanarak dövülmüş, kendisine küfredilmiş, astığı afişler yırtılmıştır. Savcılığa sevk edilen öğrenci hakkında takipsizlik kararı verilmiştir. Ayrıca Trabzon'da Karadeniz Teknik Üniversitesi Fikir Kulübü'nün düzenlediği «NATO'nun içyüzü» konulu konferans, belediyenin son anda evlendirme salonunu vermemesi yüzünden yapılamamıştır. Oysa, aynı salonda daha önce MTTB'nin bir toplantısına verilmiş bulunuyordu.

2 mart

Toprak reformu

- Ziraat Mühendisler Odası 14. Genel Kurulu toplantısında konuşan Ege Üniversitesi Rektörü Prof. Mustafa Uluöz, toprak reformunu savunmuştur. Uluöz, tarımın ilgisizlik yüzünden geri kaldığını belirterek «tarım reformunun temelinde toprak reformu yatar. Topraksız köylüyü topraklandırma hakkında tarım ve köylüleri bakanlıkları arasında derin görüş farkları vardır. Verilen rakamlarla ileri sürülen fikirler birbirini tutmamaktadır» demiştir.

TRT'ye veto!

- Yayınlarında geniş ölçüde tavis verdiği halde AP'çiler tarafından bir türlü beğenilmeyen ve mutlak surette sağa çekilmek istenen TRT'ye karşı yeni bir oyun tezgahlanmıştır. Kamu İktisadi Teşekkülleri Karma Komisyonu, TRT Kurumu'nun 1964-67 yılları arasındaki hesap durumunu inceledikten sonra harcamaların usulüne uygun yapılmadığını ileri sürerek TRT Yönetim Kurulu'nu ihra etmemiştir. Karma Komisyon'da kabul edilen bu karar genel kurulda da aynen kabul edildiği takdirde TRT yöneticileri mahkemeye verilecek ve hesaplar mahkemeye incelenecektir.

3 mart

CHP'de tasfiye

- CHP İstanbul teşkilatında Ali Sohtarik'in temsil ettiği Ortanın Göbeği hareketine karşı direnme kuvvetlenmektedir. İlçeler arasında temalar devam etmekte olup Göbekçilerin yolsuzlukları hakkında il merkezine ve genel merkeze çeşitli raporlar gönderilmektedir. Durumunu kritik gören il Başkanı Dündür Ali Sohtarik, kendisine karşı çıkan ilçe başkanlarını tasfiyeye başlamıştır. CHP Zeytinburnu İlçe Başkanı Necati Eralp, sola kaydığı bahaneyle il tarafından görevinden uzaklaştırılmıştır.

Hamido çekilmelidir

- Meclis'teki zorbalık olayı üzerine Toplumcu Malatyalı Üniversiteler bir protesto bildirisini yayınladılar. Bildiride «Biz Malatya Yüksek Öğrenim gençliği olarak bu gibi olayları yeriyor. Malatya'nın temsilcisi olarak parlamento üyesi Hamit Fendoğlu'nu, bir parlamentere yakışmayan hareketlerinden dolayı istifaya davet ediyoruz» denilmektedir.

Yeni Fikir Kulübü

- Anadoluhisari'nde aydınlar ve işçiler bir araya gelerek sosyalist eyleme katkıda bulunmak üzere yeni bir fikir kulübü kurmuşlardır.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Hedef Anayasadır

AP iktidarı nihayet emeline nall olmuş, Seçim Kanunu'nu değiştirmiştir. Bundan sonraki aşama, anayasanın değiştirilmesidir. Bütün hesaplar buna göre yapılmış, milli bakiye kaldırılarak yerine barajlı d'Hont sistemi getirilmek suretiyle AP'ye önümüzdeki dönem anayasayı değiştirebilecek üçte iki çoğunluk sağlanmak imkânı hazırlanmıştır. Bu bir sürpriz de değildir. Sosyalizme açık bir anayasanın varlığı, çıkarıcı çevreler için ta 1961'den beri daima bir buzağılık konusu olmuş, anayasa müesseseleri daima bir kabus gibi karşımıza dikilmiştir. AP'nin iktidara itilmesi ve Demirel'in parti liderliğine, giderek başkanlığa yükseltilmesi, hep bu anayasaya karşı hareketin belirli aşamalarıdır. Kaldı ki, AP yöneticileri, anayasayı değiştirmek istediklerini hiçbir zaman da gizlememişlerdir. 1961 referandumunda anayasaya «hayır» diyenlerin büyük bir yekün tutması, AP'nin el altından yürüttüğü menfi kampanya ile mümkün olabilmiştir. Yeni seçim sistemi sayesinde AP bir taşla iki kuş vuracağını düşünmektedir. Hem sosyalistlerin meclise girmelerini önleyecek, hem de üçte iki çoğunlukla anayasayı değiştirerek vurguna engel olan bütün maddeleri ve anayasa kuruluşlarını ortadan kaldıracaktır.

Sosyalistleri meclise sokmamak hesabı sonuç verecek midir? Muhakkak ki, milli bakiyenin kaldırılması halinde TIP parlamentoda aldığı oy oranında temsil edilemeyecektir. Bir çok sosyalistin oyları değerlendirilemeyecektir. Ama bu demek değildir ki, Türkiye İşçi Partisi'nin bundan böyle mecliste sesini dururması imkânsızdır. Halk kitlelerinin dört yıldan beri nasıl bilinçlendiğini ve sosyalist hareketin nasıl güçlendiğini görmemek için kör olmak lazımdır. Geçen seçimde 300 bine yakın oy alan TIP, muhakkak ki önümüzdeki genel seçimde oy miktarını bir kaç misline çıkaracak ve yine grup teşkil edebilecek kadar milletvekili'nin parlamentoya sokacaktır. Sosyalist hareketin yasama meclisinde grup olarak temsil edilmesini, Seçim Kanunu değişiklikleriyle önlemek mümkün değildir. Gerek AP, gerekse CHP milli bakiyeyi kaldırmak suretiyle TIP'in meclise girmesini önlemek hesabında yanılmışlardır. CHP bu hatasını sonradan farketmiş ve geç de olsa, Seçim Kanunu değişikliğinin ardındaki büyük hesabın «anayasayı değiştirmek» olduğunu anlamıştır. İnönü'nün değişikliğe şiddetle karşı çıkması ve laik cumhuriyetin korunması için mücadele ettiğini açıklaması, bu hesabın farkına varmasındandır.

Evet, bugün Türkiye'de safları kesinlikle belli olmuş bir anayasa mücadelesi vardır. Türkiye İşçi Partisi, bir ölçüde CHP ve nihayet başta Anayasa Mahkemesi olmak üzere diğer anayasa kuruluşları ve demokratik güçler anayasayı savunmak durumundadır. Örneğin, başkanlık divanında sosyalist partinin temsil edilmesine imkân verilmediği için TIP'in açtığı dava Anayasa Mahkemesi tarafından haklı görülmüş ve meclis başkanlık divanının usulsüz kurulduğuna karar verilmiştir. Bu karara göre TIP yeni dönemde kabul edilmiş kanunların, bu arada Seçim Kanunu'nun iptali için dava açacak ve Çetin Altan'ın dokunulmazlığı konusunda olduğu gibi büyük bir itibarla Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilecektir. Ama bütün bunlar, çıkarıcı çevrelerin anayasaya karşı lincini daha da artıracak, belki de anayasa düzenine son vermek ve egemen sınıflara hiçbir engelle karşılaşmadan hizmet edebilmek için başka yollar aranacaktır. Zorbalığın sokaklarda kol gezmesi, politikaya karışması gereken ordunun en yüksek kademesinde bulunan bir generalin subayları toplayarak sosyalizm aleyhinde nutuklar vermesi, lincçi kuvvetlerinin görülmüş bir cüretle övülmesi bu tehlikeyi göstermektedir. Önümüzdeki günler çok önemli gelişmelere gebe dir...

Demokrasi kornacak

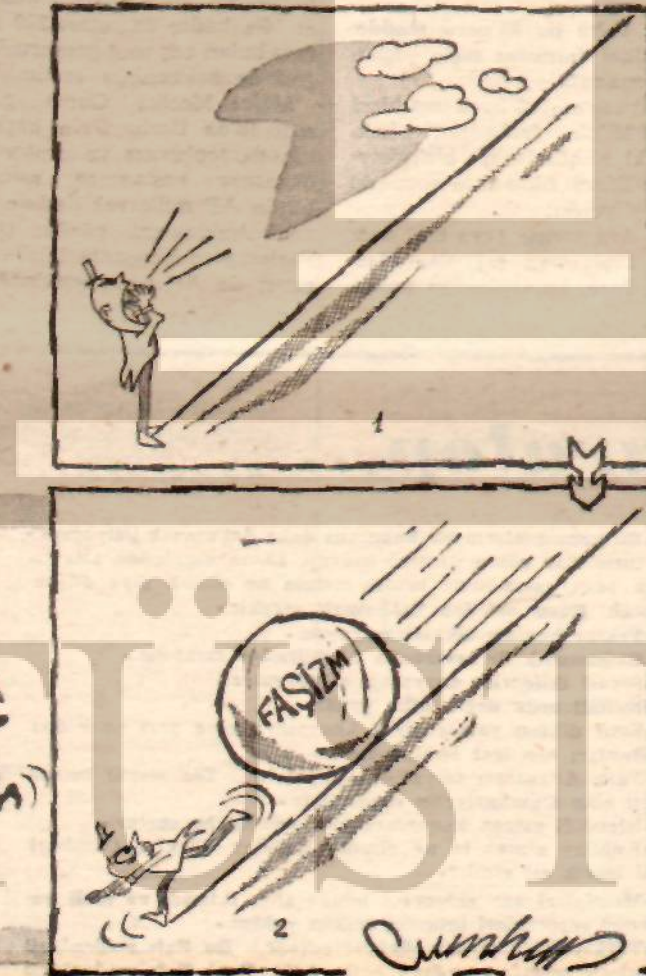

KÖPEKLERİ SALTIRTIKLAR

kırk ambar

«Memurlar verilen işleri yapar»

DEMİREL
(Bir adım daha...)

ÇOŞKUN KIRCA
(Akıl hocası)

AYBAR
(Son İkan)

Şimdi değiştirilme sırası Anayasada!

İki gün önce sona eren bütçe görüşmeleri, Türkiye'nin nasıl bir ekonomik çıkamaz içinde bulunduğunu ortaya koymuştu. Muhalefetin kazandı oy verdiği 1968 bütçesinde resmi açık 500 milyonu, gerçek açık ise 1 milyar 700 milyonu buluyordu. Açığı kapatmak için dar gelirli vatandaşın sırtına yeni yükler yükleyecek olan bir takım vergi tasarıları strada bekliyordu. Genel ekonomik durum ve fiyat artışı, Süleyman İktidarının Türkiye'yi enflasyonun sınırına götürdüğünü gösteriyordu.

Ama İktidar hiç orali değildi. Bir mirasyedi hovardalığı içinde devletin imkânlarını özel teşebbüse peşkeş çekmek için elinden gelen gayreti esirgemiyordu. Özel sektöre, «teşvik» adı altında, bütçeden 347 milyon lira ayrılmıştı. Bunun yanında vergi indirimli, kredi kolaylıkları, döviz tahsisleri, aşırı kâr sağlama imkânı gibi bir takım «teşvik» tedbirleri de ihmal edilmemişti...

Her şey bir avuç mutlu azınlığı, fakir halkın sırtından bir kat daha zengin etmek içindi... Ama, Türkiye'de gelişen bir sosyalist muhalefet bu oyunları birer birer tesbit edip her türlü zorbalığa rağmen meclis kürsüsünden halka açıklamıştı. AP'li zorbalara kan dökmüş, silah çekmiş, fakat yine de sosyalistleri susturamamıştı. Öyleyse, meseleyi kökünden çözmek, yani sosyalist muhalefetin meclise girmesini önlemek lâzımdı. Tabii bununla da yetinilemezdi, meclis dışındaki baskı gruplarının, anayasa müesseselerinin müdahalelerini de önlemek için anayasa değiştirilmeliydi. Anayasayı değiştirmenin yolu ise, mecliste tek başına üçte iki çoğunluğu sağlamaktı.

İşte, bütçenin kabulü üzerinden iki gün geçmeden Seçim Kanunu'nun değiştirilmesine dair tasarısı bu hesaplara derhal meclise sevk edilmişti.

Seçim Kanununda değişiklik yapılmasını öngören ve millî

bakıyı kaldırarak yerine «Barajlı D.Hont» denilen çoğunluk sistemini getiren ilk AP teklifi Millet Meclisine 12 Ocak 1968'de verilmişti ama, bir türlü bunun muhalefetin engellemesini ortadan kaldıracak bir yolla parlamentodan geçirilmesi sağlanamamıştı...

İktidara akıl hocalığı yapan Güven Partisi'nin beyinleri (1) arasında yer alan Coşkun Kırca, paçaları sıvayıp Seçim Kanunu tasarısını sızıtırsız geçirecek yol konusunda AP'lilere uzun uzun ders vermişti. Kırca, bir çeşit seminer denilebilecek toplantılardan birinde şöyle demişti:

«Yahu siz 83'üncü maddenin ikinci fıkrasını niçin işletmiyorsunuz?»

Anayasa'nın 83'üncü maddesi T.B.M.M.'nin faaliyetleri hakkındaki hükümlerin birincisiydi ve ikinci fıkrasının sonunda şöyle diyordu:

«Ara verme veya tatil sırasında toplanmaya çağırılan Meclisler, önce, bu toplantıyı gerek-

tiren konu üzerine görüşme yaparlar...

Millet Meclisi Cuma sabahı saat 10'da toplantıya çağırılmış, hatta Ankara dışındaki AP milletvekillerine telgraflar çekilmişti. Ama, bu arada saat 10'a kadar da tutarı 200 sayfa bulan beş tane gensoru önergesi de başkanlığa verilmişti...

Millet Meclisi Cuma günü saat 10'da Bozbeyli'nin başkanlığında toplanmış ve gensorular okunmaya başlayınca, salonda bütün AP milletvekillerinin hazır bulundukları görülmüştü... Parlamento binasının bütün kapıları da AP yöneticilerince tu-

tulmuş, milletvekillerinin dışarıya adım atmaları böylece önlenmişti...

AP'nin seçim kanununu değiştirme yolundaki ısrarı karşısında, elbette muhalefet kendisine anayasanın tanıdığı bütün direnme yollarına başvuracaktı. CHP Grup Yönetim Kurulunda İnönü, meselenin seçim sisteminin değiştirilmesini engellemek değil, «Türkiye Cumhuriyeti'nin laiklik müddesi» olduğunu belirterek, «Her türlü yola başvuracağız» demişti. CHP Grubunda göbekçilerin lideri pozundaki İsmail Rüşü Aksal ise, İnönü'den sonra Genel Başkanlığa oynamanın hesapları içinde grupta kalkıp şunları söylemişti:

«Engellemeye başvurmak, CHP'nin vatandaş karşısındaki prestijini sarsar. Yapılacak iş, oturuma girmektir» Göbekçilerin lideri, sözlerini bitirir bitirmez elini masaya vurup kürsüye çıkan İnönü «Bir adım atılmıyorsa, bu adımı geri alacak değiliz. Her yola başvurmak hakkımızdır, direneceğiz...» diye bağırıyordu.

Bu arada, parlamento koridorları son yılların en yoğun kulisine sahne oluyordu. AP ile muhalefet arasında, kendisini arabulucu olarak görevlendiren MP'li Faruk Önder, bir CHP, bir TİP yöneticilerine koşuyor ve İktidar ile anlaşmakta fayda olduğunu yolunda nutuklar atıyordu. Önder'i körükleyen AP'liler arasında, seçim kanununun hükümetin istediği biçimde değiştirilmesine karşı olanlar çoğunlukta idi. Gerçi bu AP'li de seçim kanununun değiştirilmesini istiyorlardı ama, onların istediği yalnız ön seçimin kaldırılmasıydı. Çünkü, hepsi 1969 seçimlerinde yerlerine parlamentoya başkalarının geleceğini, zira teşkilâtın bugünden ayarladıkları başka kişiler için ön seçimleri tezgâhladıklarını...

Şu bizim parlamento!

Ham ham şaralop...

Geçtiğimiz hafta Çarşamba günü öğleden sonra öyle eğlendik, öyle eğlendik ki... Saat 16.08'de Millet Meclisi kürsüsüne koşar adım çıkan Başbakan Demirel, yakınlarının tavsiyelerine uyararak irticalen konuşmaya başlamış ve kısa bir süre sonra 75 gündür, sıkıntılı, kavgalı ve bunaltıcı bir hava içinde geçen bütçe görüşmeleri birden şenlenivermişti... Başbakan espriler patlatıyor, elindeki kâğıtlardan ve dosyalardan tımtıraklı ve AP grubunun alkışlarını toplayan «cevizeler» okuyordu... Negenin en koyulaştığı anda CHP'li Nermin Neftçi oturduğu yerden Başbakan'ın yüzüne bakıp bakıp da memnuniyetsizliğini belirtmez mi? Demirel, hemen ciddiyetini takınmış ve Neftçi'ye «Beğenmediniz mi konuşmamı hanım efendi» demiş ve şu cevabı almıştı:

«Bir Başbakan böyle konuşmak yakışmıyor... Ve işte ondan sonra, Demirel ciddiyetini takınmaya devam edince, salonun da neşesi kaçmıştı...

Demirel'in 4 saat 45 dakikalık konuşması bittikten, gazeteciler birbirlerine «Senin aklında konuşmadan ne kaldı?» sorusunu yöneltmişlerdi... Sonuç olarak konuşmayı başından sonuna kadar izleyen gazetecilerin bloknotlarında Başbakan Demirel'in 4 saat 45 dakikalık konuşmasından şu «cevizeler» kalmıştı:

«Tüzüklere alt hükümlerin Anayasalara aktarılmasından yanlışlıklar oluyor. Bu sözlerimden Anayasa değişikliğine zemin hazırlanıyor sanılışım. Fakat Anayasalar da değişebilir...»

«Anayasa ile İktidar arasında gerginlik oldu...»
«Türk halkının en üça köşeleri...»

«Bu konuşmaların bir hususuna daha dokunmak istiyorum... İktidarlara kanın üzerine oturup, kanın üzerinden atlayıp, bugün bana yarın sana, benim sonum ne olacak diye düşünmeyecek. Bunu ortadan kaldırmak gerekir...»
«Tekrar bunları tekrarlamayayım...»
«Bağımsızlık ile egemenlik birbirinden farklıdır...»
«Siyasi İktidarlara anayasayı eğneyemez...»
«İhtilâli ordu değil, öfke yapar...»
«Sınıf diktası yaratıcıların Anayasaya göre yeri sınır dışıdır. Bunları ben ilet etmiyorum...»
«Türk Anayasası sosyalizme kapalıdır... Biz sosyal hukuk devleti olan Cumhuriyetin müdafiyiz...»
«İşlendiği zaman kanunlara göre suç ise bu suçtur...»
«Kublay olmuş ta ne olmuş? Kublay Türkiye Cumhuriyetini teşvik mi etmiş?»
«Meseleleri ana çerçevesi içinde alıp, İktisadi ve mali yani temel gerçekleri tutmaya imkân yoktur...»
«Türkiye, bir şeyden şikâyet ediyor. Bu Batı medeniyeti ile aşılması mesafe meydana getirmiştir. Yani Batı medeniyeti yürüyüp gitmiş, biz geride kalmışız. Meseleyi kapatma ehli, yani kültürünü muhafaza etmek velhasıl gerekir...»
«Meseleyi, meseleye yani kanun neye çalışıyor? Şimdi mesele, yani şimdi meseleyi nasıl kapatma çaresi bulacağız. Yani 1965'den alacağız meseleyi. 1968 bütçesi şimdi görüşülüyor...»
Sayın Demirel'e Türkçe, kompozisyon, edebiyat ve mantık hocalığı yapmış tüm kişilere saygılarımı sunarım...

Parlamentodan sevgilerle...

Onur BARTU

ANT okurlarına önemli duyuru

Kurban Bayramı'nda dağıtımın mümkün olamaması dolayısıyla ANT'nin gelecek hafta 63. sayısı iki gün önce, yani 9 Mart Cumartesi günü piyasaya çıkarılacaktır. Okurlarımızın ANT'nin 63. sayısını bayramdan önce bayilerinden istemelerini rica ederiz.

Yedikleri ekmek gibi biliyorlardı... CHP'nin göbekçilerine kalsa, hemen iktidar ile muhalefet bir masaya oturacak ve Seçim Kanununun değiştirilmesi konusunda pazarlığa başlanacaktı.

Sabaha karşı sekiz TİP Milletvekilinin 200 kadar AP Milletvekili tarafından dövülmesi ve Yunus Koçak'ın başından tabanca kabzası ile yaralanmasından dokuz saat sonra, Millet Meclisinde yapılan konuşmalar, dinleyince tansiyonu birden dokuza düşen Demirel, makamında «Meclise teşrif» için gelecek telefon haberini bekliyordu... Saat 15.40'da Demirel'e beklediği haber geldi.

Saat tam 15.50'de ise bir önerge ile «Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçimlerinde uygulanacak hükümler hakkında kanun tasarısının öncelik ve ivedilikle görüşülmesi istenmiştir. Önerge aleyhinde ilk söz İnönü almış ve «Memleket sistemli bir şekilde çatışmaya götürülmektedir. Bütün milletvekillerinin dikkatlerini celbederim» demiş, hiçbir yolun ilahî haye iktidarda kalmayı sağlamayacağını belirterek şunları söylemişti:

«— Bugünkü düzenin adı Başbakan'ın adıyla Demirel Düzenidir.

Biz elimizdeki bütün imkanları kullanarak bu tasarıya direneceğiz.»

Gene Demirel'in çıplak başı kızarmış ve önerge tehinde konuşmak için kürsüye çıkmıştı. Süleyman İktidarı'nın başı, her

zaman olduğu gibi birbirleri ile uzaktan ve yakından ilgisi olmayan konu ve cümleleri arkaya sıralayıp «Bazı şeyler, bazı şeylere bağlamak yanlış. Balık ile fiş birbirine benzer çünkü ikisi de ağaca çıkmaz» demişti...

Demirel'i önerge aleyhinde konuşan TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar izlemişti... Aybar'ın konuşmasına katılan ve laf atan AP Milletvekilleri ise, sıralar arasında dolaşan AP Grup Başkanı Vekili Sabit Osman Avcı tarafından susturulmuştu... Aybar, bu kanunun çıkmasının ülkede huzursuzluğu arttırmaktan başka yararı olmayacağını belirttiğinden sonra, sol taraftaki hükümete dönmüş ve sağ elinin işaret parmağını ileri doğru uzatıp şöyle bağırmıştı:

«— Bu kanunu geri alınız. Bu kanunu geri alınız. Yoksa,

bundan sonra başınıza geleceklerin sorumlusu siz olacaksınız...»

Fakat tarih tekerrür etmiş, AP çoğunluğu söylenenlerin ve ikazların hiçbirini anlamamış, ya da anlamak istememiş ve milli bakiyeyi kaldırarak yerine adı «Barajlı D'Hont» olan çoğunluk sistemini, muhalefetin terk ettiği Millet Meclisinde kendi kendine görüşüp kabul etmişti...

Şimdi sıra Anayasa'da idi... Süleyman İktidarı olup bitenleri görmeyecek, söylenenleri duymayacak kadar havada, ya da Yunanistan misilli bir takım hesaplar içindeydi... Yalnız bilinmesi gereken... gerçeklere sırt çevirenlerin hep tuşa geldiği ve Türkiye'nin asla bir Yunanistan olmadığı ve olamayacağıdır...

Tekzip

İstanbul Cumhuriyet Saverhının Açıklaması:

ANT Dergisi Yazı İşleri Müdürüne.

20/Şubat/1968 tarihli Derginizin 4 ve 5. sayfelerinde «İlhan Selçuk olayı ve sola karşı terör!» başlığı altında yayınlanan yazıda, savcılığımıza temas eden hususlara ilgili olarak aşağıdaki açıklamaları yapılması zaruri görülmüştür.

1 — İstanbul'da görevli C. Savcı yardımcısı arasında iş taksimi Adalet Bakanı veya Adalet Bakanlığınca yapılmayıp C. Savcısı tarafından yapılmaktadır. Görev tevzifinde arkadaşlarımızın şahsi ve ailevi durumları, arzuları, daha fazla mesaiyi gerektiren bir büroda uzun müddet çalışmak suretiyle yorulmuş olmaları gibi hususlar gözönünde bulundurulmaktadır. Daha evvelce yaptıkları gibi, bundan bir süre önce de bu faktörler nazara alınarak bazı arkadaşların başka bürolarda veya mahkemelerde çalışmaları faydalı görülmüştür. Yapılan değişiklik sadece Basın Bürosuna inhisar ettirilmeyip umumdur. Bu meyanda Basın Bürosunda görevli dört C. Savcı yardımcısından sadece birisi değiştirilmiştir ki, o arkadaşımız da dört sene müddetle Basın Bürosunda çalışmış ve yorgun olduğunu ileri sürmüş, mazereti yerinde görülmüştür.

2 — Yazınızda isminden bahsedilen C. Savcı yardımcısı üç aydan beri Basın Bürosunda çalıştığı bir sırada iş tevzifine göre kendisine verilen bir işin tahkikatını yürütüp, mükteza tayin etmesi görev ve yetkisi icabıdır.

3 — İlhan Selçuk'un tevkif talebi ile sorguya sevk edilmesi için Adalet Bakanınca emir verilmemiştir. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Bakanın savcıya hangi hallerde emir verebileceği tasrih olunmuştur. İlhan Selçuk'a isnad olunan suçun ağır cezalı mevaddan bulunması ve mevcut deiller, tevkif talebiyle sorguya sevkini ve kanunun yollarına baş vurma-yı gerektirecek mahiyette gö-

Aybar'ın kitabı

Yaşar Kemal

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar'ın 1945'ten bu yana yazdığı yazılardan, verdiği demeçlerden seçilmiş bir kitabı çıktı. Aybar'ın yazılarından seçmeleri yapanlar kitabın adını «Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm» koymuşlar. Aybar'ın ilk kitabına da yakışanı bu idi. Aybar'ı çok eskiden beri izleyenler bilirler ki, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm onun başlıca ilkelereydi. Ben bu kitabın dediklerini, bu kitapla birlikte gelmiş, oluşan, kişiliğini bulan bir lisedi ya kından izleyenlerden birisiyim. Bu kitap, kişiliği olan yığın bir adamın insanca savaşının tanığıdır. Biz, bütün Türkiye, Amerikan zırlısı Missuriyi âlay-ı valâ ile karşılarken, bütün Türkiye Amerikalıları candan bir dost bilirken o, Amerika'nın bir sömürgeci olarak geldiğini, başımıza olmadık belâlar açacağını söyleyen, yazan, bunu bir savaşa dönüştürmeğe çalışan kişiydi. Elbette bu karşı koyuşta tek başına değildi ve yanın-da inanan, namuslu, güzel akıllı arkadaşları vardı. Bu yazıların günışığına çıktığından dolayı ben kendi adımı çok kıvançlıyım. Birçoklarımız bu yazıları, bir liderin ardında yatan savaşı bilmiyorduk. Bir lider gökten düşmez, bir savaşın ateşinde piştikten sonra liderler lider olurlar, Mehmet Ali Aybar'ın iste bu yanını bir çoklarımız bilmiyorduk.

Türk politikasındaki birçok liderler ya geleceğin liderleridirler, ya da taklitçi liderlerdir. Ya da sömürgeci güçlerin yaka-sından tutup yaratıkları yapma liderlerdir. Bir iki ayrıcalığı olan lideri bunlardan ayırmak gerekir.

Bu kitapta da görüyoruz ki Mehmet Ali Aybar'ın savaşı, inatçı, gözünü daldan budaktan sakımayan, yanında bir avuç arkadaş, yılmayan, bükülmeyen bir savaştı. Bağımsızlık, özgürlük, sosyalizm savaşıdır. O, ilkelerini çok önceden koymuştur: Tek başına da olan, bir avuç kişi de olan gerliğe, sömürgecilğe karşı savaşabilmenin yolunu bulmak, müzaffer olmak demektir. Aybar'ın düşünce gelişiminde bunu açık seçik görüyoruz.

Geril kalmış memleketlerin aydınları da geri kalmıştır. Belki de bir geri kalmış memleketin en geri yanı, aydınların geri kalmış olmasıdır. Ne demek geri kalmış aydın? Geri kalmış aydın, kendi kişiliğine yönelmeyen, kendine, kendi koşullarına eğilmeyen, baskıların düşüncele-rinin taklitçisi, ezbercisi, bu yüzden de yaratıcılığı olmayan kişi demektir. Geri kalmış memleket aydınları içinde bu amansız, bu aşağılatıcı zinciri kıranlardan birisi de Mehmet Ali Aybar'dır. Bu zinciri kırmış Nazım Hikmet nasıl en büyük milli şairimiz olmuşsa, bu yüzden de nasıl dünyamızın büyük, belki de en büyük şairi olmuşsa Mehmet Ali Aybar da öylesine kişiliği, yaratıcılığı olan bir lider olmuştur.

Sosyalizmin temeli, anası minhası insan bağımsızlığıdır. Bağımsız insan, bağımsız parti, bağımsız millet, bağımsız insanlığı... Bu, üstünde epeyce bocalanmış

rılmıştır.

4 — İlhan Selçuk 13/Şubat/1968 tarihinde tevkif talebiyle sorguya sevk edilmiş olup, o tarihte Adalet Bakanının Amerika'da oldukları resmi kayıtlarla sabittir.

5 — Yazınızda belirttiğiniz şekilde, Bakanlığın isteği üzerine sosyalist yazarlar hakkında açılan davalara ait listenin hazırlanıp gönderilmesi, sosyalist yazarlar hakkında daha fazla dâva açılması için yeni savcılara emir verilmesi yolundaki iddianız tamamen mesnetsizdir. Normal olarak muayyen zamanlarda gönderilen iş cetvelle-rinin dışında Bakanlığa hiçbir

iste gönderilmemiştir.

6 — Savcılığımız Metin Toker'in yazısı üzerine harekete geçmeyip «Türk Devriminin Stratejisi ne Olmalıdır» konulu açık oturumda yapılan konuş-malara muttali olması üzerine derhal harekete geçmiştir. Bu konuda tahkikata başlanış tarihinin Metin Toker'in yazısının Milliyet gazetesinde yayınlandığı 31/Ocak/1968 tarihinden evvel rastladığı kayıtlarımız ve yazınızda söz konusu edilen olaya ait tahkikat dosyası mün-dereci ile sabittir.

7 — Savcılığımız gu veya bu görüşteki yazarlar hakkında takibata girişip, diğerlerine göz

ükeler Mehmet Ali Aybar'ın düşüncesinde, dilinde çok çok açık bir yere gelmiştir. Sosyalizmi böylesine anlayan, açıklığa kavuşturanların başında Mehmet Ali Aybar gelir. Bir de Mehmet Ali Aybar'ın inatla savunduğu, açıklığa kavuşturduğu başka bir şey var: Halkın kendi eliyle kuracağı sosyalizm. Dünyadaki sosyalist savaş türlü deneylerden geçmiştir. Bu savaş her gün, koşulların zorlamasıyla kendi kendini yeniliyor. Sömürgecilğe, insan bağımsızlığını engelleyenlere karşı yeni savaş düzenleri buluyor. Başarıya türlü türlü yollardan gidiyor. Bu yolların bir kısmı çıkmaza saplanıyor, bir kısmı aydınlığa çıkarıyor. Aybar'a göre, ki yıllardan bu yana, bu doğruya girdiğinden bu yana, yolların en sağlamı, en güzelı halkın kendi eliyle kuracağı sosyalizmdir. Deneylerin çağımızı vardırıdığı en sağlam sonuç budur. Ve lider Aybar bunu 1945'ten bu yana söylemiştir. Türkiye İşçi Partisi böylesine kurulmuş, böylesine gelişmekte bir parti olduğu için Aybar onun lideridir. Ve Türkiye İşçi Partisi'nin açık seçik ilkeleri yalnız Türkiye için değil, sosyalizmin hızla zafere doğru gittiği dünyamız için de umut kaynağıdır. Abartıyorum sanılmaması, düşüncelerin böylesine açık seçikliğe kavuşması, sağlamlaşması gerçek-ten bu kesmekeş içindeki düşünce dünyasında ele geçmez bir taliftir. Benim dediğim de bundan başka bir şey değildir.

Aybar'ın bir sözü, bizim yarım kalmış, kötü niyetli aydınlarımızı, daha da çok sol geçinen aydınlarımızı gıcındurdu. Aybar diyor ki, kitaptan ne kadar çok öğrenirsek, hayattan da o kadar çok öğreniriz. Son öğrenme kaynağımız hayattır. Yolumuzu hayatın öğretisiyle daha sağlam bulabiliriz. Doğuran, yaratan, hayattır. Bunu, Aybar kitapları inkâr ediyor anlamına al-dılar. Halbuki o, çok okumuş, kitaplardan hayata geçmiş, hayata gelmiş bir liderdi. Aybar'ın bu önemli kitabını okuduğumuzda onun nereden nereye, nasıl geldiğini görürüz. Kendine dönüş, kendi kişiliğine, yurdu-nun koşullarına dönüş, insanlığın gerçekleri-ne varış... Çağımızda başka türlü lider olunamaz. Hele geri kalmış memleketlerde... Geri kalmış memleketlerin insanları yeni dünyalar, yeni düşünceler yaratmak zorunda olan insanlardır. Başlarına gelen belâların çoğu taklit etmelerinden dolayıdır. Aybar'ın insan başarısının gizi kendine, kendi yurt koşullarına korkmadan eğilişin-dedir.

Bu kitap meraklı bir otobiyografidir de... Yazık ki ancak bu kitapla Aybar'ın 120 yazısı yer alıyor. Hepsini okuduğumuzda bir insanı daha çok öğrenmek fırsatını bulurduk. Bir insanın kitapları hayatın gerçeğine varışını daha iyi görürdük. Ama bu da yeterli.

Aybar'ın kitabını, kendi gerçeğine varmak, bağımsızlığa, insanlığa kavuşmak için büyük bir çaba harcayan bir ülkede, ülkemizde herkesin okuması gerek. Hele hele gelişmekte olan, savaşa atılmış gençliğimize salık veririm.

yummak gayreti ile hareket etmemektedir. Sosyalist görüşte olan yazarların suç teşkil edecek yazıları hakkında görevimiz icabı takibata girişildiği gibi, sağ görüşte olan yazarların suç teşkil edecek yazılarında aynı işleme tabi tutulmaktadır. Sağcı basında sol basını, solcu basında sağ basını hakkında savcılığın harekete geçmediği yolundaki isnad ve iddialar ne derece tarafsız hareket edildiğinin en açık bir deilidir.

Keyfiyetin kamuoyuna bu şekilde duyurulmasını saygılarımla rica ederim. 21/2/1968
Nedim Demirel
İstanbul C. Savcısı

BARO BİR BASKI GRUBU HALİNE GELİYOR

• İstanbul Barosu'nun kongresinde devrimci avukatlar zorbalık düzenini şiddetle tenkit ettiler. Kongre dayak olaylarını takbih eden bir bildiri yayınladı.

Avukat Suavi Raştoğlu'nun emniyette dövülmesi olayını görüşmek üzere toplanan İstanbul Barosu Genel Kurulu, bir baskı grubu haline gelmek için ilk adımı atmıştır. Kongreye şimdiye kadar hiçbir kongrede görülmemiş büyük bir kalabalık katılmıştır.

Bilindiği gibi, Raştoğlu'nun dövülmesi günlük gazeteler tarafından örtbas edilmiş, ancak ANT'nin meseleyi ele alması ve yayın yapması üzerine günün konusu haline gelmiştir. Dayak yiyen avukat olaydan dört gün sonra Baro'ya başvurduğu halde herhangi bir hareketle burunulmamış, ancak ANT'nin yayınından sonra Baro Başkanı Ferruh Dereli, gerekli teşebbüslerde bulunulduğunu, Vali ve Emniyet Müdürü'nün üzüntülerini bildirdiklerini ve dayak atan polislerin özür dilediklerini açıklamıştır. Ancak devrimci avukatlar meselesinin bu şekilde örtbas edilmesine tepki göstermişler ve 50 imzalı bir dilekçe vererek genel kurulun toplanmasını istemişlerdir. Bunu kendisine karşı güvensizlik sayan Başkan Ferruh Dereli görevinden istifa etmiş ve genel kurul toplantıya çağırılmıştır.

Galatasaray Lisesi'nde yapılan kongrede tutucu grup, dayak meselesini ikinci plana atarak Başkan'ın istifası meselesini ön plana almak için büyük gayret sarfetmiştir. Bunun üzerine konuşan devrimci avukatlardan O. Fuat Toprakoğlu «Asıl konu olan dayak meselesi ikinci plana atılarak başkanın istifası ön plana alınmak isteniyor. Bu dayak olayı bir anayasa ve düzen konusu ile ilgili. Türkiye bugün bir anayasa bürhanı ile karşı karşıyadır» demiştir.

Avukat Necia Fertan «Başkanın istifasını geri aldirmek için toplantının asıl konusundan sapılmamasını» istemiş. Avukat Mehmet Ali Sebük «Fransa'da buna benzer bir olay sonunda baro başkanı cübbesini bile bir daha giymemişler» demiştir.

Avukat Şeyda Güley, aynı nokta üzerinde durarak şöyle demiştir: «Bu olay vahim bir şekilde hukukun ihlalidir. Bütün davranışlar ile genel kurul bu olayı örtbas etmeğe çalışırsa Baro ağır bir töhmet altında kalacaktır.»

Avukat Selçuk Minkari de «Bastır dördüncü güç ise, Baro beşinci güç olmalıdır. Özür dilenmiş olması, mütecevizin mecburi izne çıkarılması olayının kapatılması için yeterli değildir. Bu bir son değildir. Avukatlar dövülmeyle vatandaşın yine zulmedilecektir. Özgür telgrafları politikacıların

bol bol başvurdukları yollarıdır. Bunlar hiçbir şekilde yeterli değildir.» demiştir.

Avukat Kemal Okvuran şu uyarıyı yapmıştır: «Bu ülkede bütün avukatlar, ezilen vatandaşın yanında olmalı, ileri Türkiye'nin kuruluşunda çalışmalıdır.»

Konuşmalardan sonra açık

lar yumrukla hiç susturulamaz. (Bu sırada baroya katılan sağcı gruptan müdahaleler olmuştur.) Türkiye sizden sonra da devam edecektir. Politik prestij kazanma bahasına baroyu katledemezsiniz. Sükan'ı gönderdiği özürname iki adım geri, bir adım ileri politikasının açık örneğidir. Ben bir sosyalist o-

ORADA DA ZORBALIK!
Sağcı Avukat Güven Kurtul konuşanlara saldırıyor.

oylama yapılarak Dereli'nin istifası oy çokluğuyla reddedilmiştir.

Daha sonra dayak olayının görüşülmesine geçilmiş. Avukat Orhan Arsal şu konuşmayı yapmıştır: «Reis zaferini kazandı. Şimdi sıra vatandaşta. Zorbalar devlet içinde devlet olmaktan çıkarılmalıdır. Türkiye'de fikirler yumrukla susturulamaz. Mecliste çıkarılan kanunlarla susturulamayan-

larak bu politikanın şiddetle karşıdayım.»

Devrimci avukatlar konuşurken sık sık müdahale eden eski AP Gençlik Kolu Başkanı ve geçen pazar günkü mitingi sabote etmek isteyen sağcılardan Avukat Güven Kurtul, Arsal'ı suçlamağa kalkmış, bu müdahale tepkiye yol açmıştır.

Daha sonra dövülen Avukat Suavi Raştoğlu başından geçen olayı anlatarak şöyle de-

miştir: Benim dövülmem, polisteki zulüm olaylarını meydana çıkarmak bakımından yararlı olmuştur. Müteceviz polis memuru Kılıçtakan'a mecburi izni verilmesi, bir ceza değildir. Baro, örgüt olarak vatandaşın dövülmesi konusunda geniş tepki göstermelidir. Âme otoritelerinden basına kadar herkes bu konuda suçludur. Çünkü bu konuya eğilmemişlerdir.»

O. Fuat Toprakoğlu, yaptığı ikinci konuşmada baronun bu gibi olaylara engel olmak için anayasaya sahip çıkması zorunluluğunu tekrar hatırlatmış, «Mecliste İktidar» milletanları sosyalist milletvekilleri-

Devrimci avukatların her bakımından ağır bastığı İstanbul Barosu Kongresi'nden bir görünüş

mini döerken, polis de onu taklit etmekten hiçbir zaman vazgeçmeyecektir. Tekrarlıyorum: Bu düzen değişmeden hiçbir şey düzelenmez.»

Kemal Kumkumoglu «Bir memlekette ya kanunlar hakim olur yada kaba kuvvet... Bunun ortası yoktur. Adını sanını bilmediğimiz, vergisini almadığımız, hudut boylarına sürdüğümüz nice insan karanlık polis zindanlarında alçakça, sefersizce harcanmaktadır. Buna engel olabilecek herhangi bir pratik çarenin bu'unabileceğini sanmıyorum» demiş. Avukat Merih Sezen de, böyle bir olay karşısında kongrenin «apolitik» olamayacağını söylemiştir.

Devrimci avukatların ağırlıklarını duyurdukları kongre şu bildirinin yayınlanmasıyla sona ermiştir:

«1. Kişi ve vatandaş güvenliğini sağlamakla görevli olanlar tarafından vakit her türlü saldırıyı nefret ve şiddetle teftiş ederiz.

2. Özellikle vatandaşın her kademedede savunucusu olan bir avukatın bu görevini yaparken İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün de maruz kaldığı tecavüzü her şeyden önce vatandaşın savunma hakkına indirilmiş bir darbe olarak gördüğümüzü ilan ederiz.

3. Bu nedenlerle dayak olaylarının kesinlikle önlenmesi için her türlü çabayı sonuna kadar devam ettirmeye kararlı ve görevli olduğumuzu beyan ederiz.

4. Dayak olaylarının yurt çapında ve kesin olarak önlenmesi için baromuz tarafından açılacak olan kampanyaya ilgili kamu kuruluşlarıyla özerk ve özel diğer kurum ve kişiler katılmaya çağırırız.»

Altı Parmak İktidar

Millet Meclisinin salonunda yerlerde sürüklenenler, tekmelenenler, kanları akıtılanlar milletin vekilleri, halkın temsilcileridir. Üstelik, halkın dışından tırnağından artırdığı helâl oylarla seçilmiş sosyalist milletvekilleri. Bu bir.

Halka bugünkü şartlarda, bugünkü aşamada en doğru yoldan kendi öz temsilcilerini (sözde öz, eylemde öz, bilimde öz, çıkarda öz temsilcilerini) millet meclisine gönderme olanağını sağlayan seçim kanununu değiştirip yerine c utandırıcı D'Hont sisteminin getirme teşebbüsünün arifesinde yer alıyor bu olay. Bu iki.

Olay, İçişleri Bakanının belli tertibi ve tahriri sonucu patlak vermiştir. Ve de İçişleri Bakanı, özü ardı belli tahrir saldırısında, milletin öz temsilcilerinin damarına basmak için milletin en büyük millîci şairinin adını kullanmıştır. Bu üç.

Milletin temsilcilerine milletin meclisinde reva görülenler Ankara ve İstanbul'da haklı olarak protesto edilirken, düşündüklerinin, heyecanlarının ve umutsuzluklarının henüz bilincine varmamış halk çocukları kasti mahsusla kardeşlerinin üzerine saldırmıştır. Bu dört.

AP İktidarı Hazıranda yapılacak senato seçimlerinde millettin gelecek sözün kafasına dank edeceğini önceden sezinleyerek basbayağı telâşa kapılmıştır. Tehditle, tahrikle, kabadayılıkla, karaçalıcılıkla, yabancı dayılarının hesabına, millîci bilincin sesini, hızını kısmaya kalkmaktadır. Bu beş.

Ne yaparlarsa yapsınlar! Sağ tutucular, sol tutucular, orta yolcular, karaçalıcılar, kabadayılar ve bütün dayılar, hepsi yolculardır. Hazıranda halk sesini bir daha duyuracak, hak yolunda bir adım daha atılacak. Bu da altı.

T. AGAOGLU

\$üleyman

VIETNAM BİZİM SAVAŞIMIZDIR

Hüseyin BAŞ

Uluslararası Kurtuluş Cephesi Vietnam'da müstevlî Amerika'ya kolay unutamayacağı bir ders verdi ya, şimdi göbekleri efendilerine bağlı mandacı takımı Vietnam vatanseverlerinin bu harikulade başarısına gölge düşürmek, zaferi Türk kamuoyundan gizlemek peşinde.

Yabancı ajanların dümen suyunda ilk kez ortaya atılan «Sürpriz» unsuru oldu. Bunu «ezilmek üzere olan bir direnişin son intihar çırpınışı» zırvası izledi. Daha sonra «iyi ama ne pahasına. Bir Amerikalıya karşı Vietkong'un kurban verdi» avunması ve Vietkong kayıpları için açık artırma... bin, beşbin, onbeşbin. Amaç açık ve tek: Yenilgiyi şu ya da bu yolla Amerikan vatandaşından ve Amerika'ya bağımlı ülkelerin halklarından gizlemek, böylece savaş alanında onulmaz bir biçimde yaralanan prestiji propagandayla temizlemek.

Amerikan haber ajansları ve Amerikanın yerli borazanları bu sefil planın uygulanmasında «temayüz ettiler». Tiksinti verici uğraşın, sureti haktan görünen günlerce lafı geveleyip durduktan sonra «bak-lay» ağızlarından çıkaran, bön Amerikalıların, buram buram ihanet kokan yürekler acısı çırpınışları dahil, başarıya ulaştığı, elbette ki söylenemez. Hatta, tam tersine, Vietnam Ulusunun Amerikalı müstevlîye karşı kazandığı başarıya gölge düşürmek isteyen takımın umutsuz çabaları, mandacı kimliklerinin halkoyunda daha da açık bir biçimde ortaya çıkmasına yol açması bakımından yararlı da olmuştur.

Simdi yenilgiyi gizleme çabalarına daha yakından bakalım: İlk elde Vietkong'un yıldırım darbesi Amerikalılar için «sürpriz» olmuştur. Bizzat Westmoreland, birliklerini «baskından» önce alarma geçirerek onları muhtemel bir Vietkong taarruzuna karşı uyarmıştır. Bu durumda yenilgiyi, sürpriz unsuru ileri sürülerek, hafifletmek mümkün değildir. Bu olgu, Vietkong'un, Amerikalı müstevlînin kendisini en güçlü ve güven içinde saydığı yerde bile «tozunu» atacak derecede kudretli olduğunu göstermektedir. Büyükelçiliğinde bile barınmayan yaşlı Amerikan Elçisi'nin, bu kez Vietkong'un ikinci yıldırım darbesiyle «karargâh»ta da evet karargâh»ta barınamaz hale gelecek bilinmeyen yerlere kaçırılması, müstevlînin ne denli bir panik içinde bulunduğunu anlatmakta ve yukarıdaki yargıyı, bütünüyle doğrulamaktadır.

Vietkong, dünyaya parmak ısırtan yıldırım darbesiyle, Vietnam'ın Amerikan işgali altında bulunmadığını ve hele Vietnam Ulsu'nun asla yenilmiş bir ulus olmadığını müstevlî Amerika'ya, dostun da düşmanın da önünde en şaşmaz bir biçimde ispatlamıştır.

Robert Kennedy'nin söyledikleri Vietkong'un kayıpları hakkında uçurulan balonların ipliğinin pazara çıkarılması bakımından ibret vericidir: «Haberalma servislerimizin şefleri, Güney Vietnam'ın büyük şehirlerine hücumu geçen 60.000 Vietkong'un 20.000'i öldürülmüştür, demektedir. Eğer her ölü için iki yaralı hesaplarsak ki hesabım çok ölçülüdür - düşmanın tamamın savaş dışı edilmek olması gerektirdi. O halde bugün carpanlar kimlerdir?». Amerikanın bön propagandacılarının bu soruyu Vietkong'un yadsınmaz za-

ferine dudak büktükleri günlerdeki rahatlıkla cevaplayabilecekleri şüphelidir. Robert Kennedy, Amerikanın Vietkong'un kayıpları üzerine düzenlediği açık artırmaya âlet olanları böylece, acı bir şekilde, tekzip etmektedir. Ajanslarımız, basınının belli bir bölümü, Vietnam vatanseverlerini, tıpkı mandacı takımının Mustafa Kemal'in kalpaklılarını adlandırdıkları biçimde, yani «çeteci» diye anmakta özel bir dikkat gösteren sözüm ona «özerk» TRT, bir Amerikalı tarafından tekzip edilmek gibi yürekler acısı bir duruma düşmüş değiller midir?

Diğer taraftan Vietkong'un bire karşı on kayıp verdiği iddiaları da sağlıklı bir tahlile dayanmaktan uzaktır. Yıldırım darbesini vuran ve denizde balık örneği, halkın arasında eriyen Vietkong'un «ağır kayıplar» verdiği inandırıcı olamaz. Baskını yapanın, ilk darbeyi vuranın, genellikle «az kayıp» vermesi çoğunlukla teslim edilir. Kaldı ki Amerikalıların öldürdükleri, eğer talihsiz yanlışlıkla bizzat kenî askerleri yada «müttefikleri» değilse, sivil halk, çocuk, çocuktur. Amerikalıların her defasında mutlaka «az» kurban vermelerinin nedeni ise Amerikan kamuoyundaki muhtemel tepkileri önlemek amacı güttüğünden kimsenin şüphesi yoktur. Seçimler yaklaştığı bir sırada, Johnson'un seçmenleri önüne kucağında Amerikan gençlerinin cesetleriyle çıkmamak için başvurmayacağı çare denemeyeceği yol mevcut değildir.

Fransız Barış Hareketi Ulusal Konseyi geçen haftalarda yayınladığı karar suretinde «Amerikan ordusu yasak silahlar kullanmaya, köy halklarını göçe zorlamaya, Saygon'un mahalleleri dahil olmak üzere, Güney Vietnam'ın önemli şehirlerinin de bombardımanla tahribine girişmiştir. Varşova gelibusunun naziler tarafından yokedilişinden bu yana hiç bir ordu, bir halk baskılarına sistematik tahrip ve cevap vermemiştir. Amerika Vietnam'da jenosid'e devam etmektedir» demekle ve şu tehlikeyi haber vermektedir: Amerikan Genelkurmayı, insanlığı karşı cinayeti ve bir dünya savaşına yol açacak hareket anlamı taşıyan atom silahları kullanmaktan söz etmekten çekinmemektedir. Vietnam'la ilgili olarak gelen son haberler, Johnson'un, Vietnam'da bir Dien Bien Fu kâbusundan kurtulmak, zedelenen prestijini düzeltmek, yaklaşan seçimlere mutlaka bir zaferle girmek uğruna Güneydoğu Asya'da savaş yaymaya yönelen yeni çılgınlıklara hazırlandığını doğrulamaktadır. Kuzey Vietnam başbakanının «bombardımanların durdurulması şartıyla, barış masasına derhal oturulabileceği» çağrısı, Batı'dan Doğu'ya uzanan bir çok ülkenin aynı yöndeki çaba ve çağrıları gibi, Johnson yönetimince kös dinlenmekte devam etmektedir. Taktik atom silahlarının kullanılması konusu her zamankinden fazla ve bu kez ciddi olarak Amerikan generallerinin ağzındadır.

Vietnam savaşının, son olayların ve gelişmelerin uzantısında, zorunlu olarak yöneldiği yeni aşarın uzantısında, zorunlu olarak yöneldiği yeni aşarın dünyayı nükleer bir savaşın eşiğine getirdiği

bir gerçektir. Güneydoğu Asya'daki yeni politik ve askeri konjonktür NATO içinde kalmamızın tehlikesini daha da açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Her an bizim olmayan bir savaşa sürüklenmek tehlikesi bir Demokles kılıcı gibi başımızın üstündedir. Nükleer bir savaşta Amerika'nın gözleme tesislerinin, tepeden turnağa silahlı üslerinin bulunduğu ülkelerin ilk anlarda yok olacakları muhtemeldir. De Gaulle'un Fransa'nın NATO'yu terketmesinin en önde gelen nedenlerinden biri «Amerikanın peşinde, Fransa'nın olmayan bir savaşa sürüklenerek, Fransa'nın halkını ve topraklarını, nükleer cehennemden kurtarmak kaygısı değil midir? Şimdi, Fransız halkını ateşten korumak için NATO'yu kapı dışarı eden General De Gaulle'ü komünistlikle, ya da Moskova usaklığıyla suçlamak mümkün müdür? Dünyanın nükleer bir savaşın eşiğine geldiği, Türkiye'nin ölümlü kalınını oynamak zorunda kaldığı devrelerde bu tehlikeyi yaratan meseleler açıkça tartışılmak durumundadır. Sosyalistler NATO'nun yarattığı tehlikeyi Türk halkına anlatacaklardır. Bu çabayı ciddiyetle en ufak ilgisi olmayan sarsatılarla önlemek mümkün değildir. Söz konusu olan bir ulusun hayatı, hepimizin hayatıdır.

Kurtuluş Savaşımız sırasında kesin zaferle yönelen irili ufaklı başarılarımızın, bağımsızlıklarına sarsmış ülkeler tarafından içtenlik ve çoşkunlukla kutlanmasının, kahraman savaşçılarımıza ve savaşın bütün ağırlığını omuzlarında taşıyan vefalı halkımıza nasıl umut ve savaş gücü verdiğini unutmaz olamayız. Kurtuluş Savaşımıza içte ve dışta dudak büklenlerin, büyük direncimize gölge düşürmek isteyenlerin bu iğrenç uğraşlarıyla vatanseverlerimizi nasıl tedirgin ettiklerini hatırlamalıyız. Şimdi kahraman Vietnam halkının büyük sabır, acı, kan pahasına kazandığı zaferine karşı takılan tavır da budur. Çünkü Amerikan emperyalizmi Vietnam'da kesin bir yenilgiye uğrarsa, dünyanın öbür yanlarında, Latin Amerika'da, Endonezya'da, Afrika'da ve Türkiye'de de yenilecek ve «mazlum uluslar, zalimlere» galebe çecektir. Emperyalizm ve onun hizmetlileri işte bu yüzden yenilgiyi bütün güçlerini seferber ederek halklardan gizlemek istemektedirler.

Vietnam'ın sarı benizli, soylu ve yürekli insanların savaşı bizim savaşımızdır. Ona sahip çıkmalıyız. Dünya uluslarının ezici çoğunluğu Vietnam savaşçılarının Amerikan emperyalizmine karşı sürdürdüğü haklı savaşın safalarında şerefli yerlerini almışlardır. Dünyanın özgürlükten, bağımsızlıktan yana olan milyonlarca genci Doğu'dan Batı'ya emperyalizmin bu hunhar saldırısına bayrak açmışlardır. Vietnam savaşçılarının yarısına merhem olmak için limanlardan gemiler kalkmaktadır. Barışa yönelen çabalar gün geçtikçe ağırlıklarını daha güçle duyurmaktadır.

Türk halkı tezelden, elele, omuz omuza, güç birliğiyle bu onurlu kervana katılmalıdır. Bu Türkiye insanının, gençliğin, Mustafa Kemal'e ve onun savaşçılara mutlaka ödemek zorunda oldukları en şerefli borçtur.

Zekeriya Sertel'in hatıraları

Atatürk ve İr ile nasıl karşıla

Amerika'da Columbia Üniversitesinde gazetecilik öğrenimi gördükten sonra, 1923 yılında yurda dönen ve Ankara'ya yerleşen M. Zekeriya Sertel, Matbuat Umum Müdürlüğüne (Bazın - Yayın Genel Müdürlüğü) atanmıştır. Yazar, anılarının aşağıya aldığımız bölümünde o günlerin Atatürk'ünü, İsmet'i ölümlerini anlatmaktadır.

- 3 -

Matbuat Umum Müdürlüğü görevine başlamamdan bir iki ay sonra, bir akşamüstü, İsmet Paşa, telefonla beni aradı ve bir yere ayrılmamamı, işler bittikten sonra Çankaya'ya, Atatürk'ün yanına gideceğimizi söyledi. İsmet Paşa, Dışişleri Bakanı'ydı. Matbuat Umum Müdürlüğü de Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olduğu için, İsmet Paşa benim amirimdi.

Çankaya'ya gitme haberi beni çok sevindirdi. «Çankaya'ya gideceğiz» demek, «Atatürk'e gideceğiz» demekti. İsmet Paşa, bu görüşmenin nedenini söylememişti. Beni neden Atatürk'e tanıtmak istiyordu? Kendi kendime nedenini araştırdım, bulamadım. Fakat hangi nedenle olursa olsun, hayalimde büyüttüğüm Mustafa Kemal'i ilk kez yakından görüp tanıyacaktım. Amerika'dayken basına onun hakkındaki epeyce yazı yazmış ve yaptıklarını övmüştüm. Şimdi memleketin kurtarıcısıyla karşılaşacaktım.

Akşamüstü bütün memurlar işlerini bitirip evlerine gittiler. Ben yalnız kaldım. İsmet Paşa'dan telefon bekliyordum. Bir koltuğa oturdum ve bayâle daldım. Mustafa Kemal, davasının askeri aşamasını büyük bir başarıyla bitirmiş, vatanın bağımsızlığını sağlamıştı. Şimdi yeni bir savaşa, siyasal ve ekonomik bir savaşa başlamak üzereydi. Halifelîği ve padişahlığı ortadan kaldırarak, yerine modern ve laik bir devlet kurmak, savaştan yorgun ve perişan çıkan memleketi kalkındırmak, binbir fedakârlıkla Kurtuluş Savaşını yapmış olan fakir milleti, çağımız uygarlığına kavuşturmak gibi önemli işler onu bekliyordu. Bunu yalnız O yapabiliirdi ve O yapacaktı.

Fakat o günlerde Ankara'da gördüğüm manzara, cesaret verici değildi. Büyük Millet Meclisi'nde yobazlar ve gericiler kuvvetliydi. Meclis'in içinde ve dışında halife ve padişahın yana olanlar seslerini yükseltmeye başlamışlardı. Atatürk'ün etrafında bulunan Karabekir'ler, Ali Fuat Paşalar (Cebesoy), Kâzım Özalp'lar ve başkaları, Kurtuluş Savaşında onlarla beraberdi. Fakat memleketin siyasal, ekonomik ve sosyal kalkınmasında onlara güvenilemezdi. Bunlar Atatürk'ün o günlerdeki planlarını paylaşacak seviyede değillerdi. Atatürk, Osmanlı İmparatorluğu'nu tasfiye ettikten sonra yepyeni bir millet ve yepyeni bir devlet kuracaktı. Ya-

nındakilerin çoğu, bunu anlayamazlardı. Fakat ortada bu iş için hazırlanmış ve yetişmiş bir kadro da yoktu. O halde Atatürk, yeni savaşını kimlerle yapacaktı?

Ben bu hayâl ile yuvarlanıp giderken, telefon çaldı. İsmet Paşa beni Dışişleri Bakanlığı'na çağırıyordu. Bakanlıkta İsmet Paşa'yı beni bekler buldum. Kapıda savaştan kalmış hantal bir otomobil bekliyordu. Amirim olarak İsmet Paşa'yı birkaç kez görmüştüm. En çok dikkatimi çeken şey, o vakitki «abulabut» giyinişiydi. Bir türlü sivil kıyafete kendini alıştırıyordu. Pantolonu ütüsüz, üstübaşı itinasızdı. Kalpağı kulaklarına iniyordu. Fakat babacan bir hâli vardı. İnsanda derhal güven uyandırıyordu.

İsmet Paşa yolda uzun süre ağzını açmadı. Şehirden çıktıktan biraz sonra bana dönerken:

«— Hâkimiyeti Milliye» Gazetesini nasıl buluyorsunuz? dedi.

Çankaya'ya niçin gittiğimizi o zaman anladım. «Hâkimiyeti Milliye» Gazetesi, Milli Kurtuluş Savaşı sırasında Atatürk tarafından kurulmuş bir taşra gazetesiydi. Bütün savaş boyunca Atatürk'ün fikirlerini yansıtmıştı. Fakat günün koşullarına göre, çok ilkel ve çok basit bir biçimde çıkıyordu. Okurları hemen hemen mebuslardan ibaretti. Ankara'nın dışında okuru yok gibiydi. Asıl Türk basını, İstanbul'da toplanmıştı. Ankara'da bile İstanbul gazeteleri, «Hâkimiyeti Milliye»den çok satılıyordu. Mustafa Kemal'in başlamaya hazırlandığı yeni savaşı yürütebilmek için kuvvetli bir gazeteye ihtiyaç vardı. Demek ki Çankaya'ya bunun için gidiyorduk.

İsmet Paşa'nın sorusuna şu karşılığı verdim:

«— «Hâkimiyeti Milliye» adında bir gazete tanımıyorum, Paşam.

Amacım, «Hâkimiyeti Milliye»nin iyi çıkmadığını anlatmaktır. Fakat galiba bu cevap çok sert düştü ve Paşa'nın hoşuna gitmedi. Zira İsmet Paşa, yolda bir daha ağzını açmadı.

Köşke yaklaştıkça heyecanım artıyordu. Yollar karanlıktı. Otomobilin içinde de ışık yoktu. Biz, karanlıkta, bilinmeyen sihirli bir ülkeye gidiyor gibiydik. Şehirden hayli uzaklaşmış, bağları geçmiştik. Hayli de yükselmıştik. Nihayet otomobil büyükçe bir kapının önünde durdu. Kapıda süngüli nöbetçiler bekliyordu. Paşa'yı selamladılar, içeri girdik. Ben, köşk deyince gerçekten büyük ve ağaçlık bir bahçe içinde büyük bir köşk göreceğimi sanıyordum. Halbuki küçük bir bahçe içinde kârgir, iki katlı, zevksiz bir bina ile karşılaştık. Eskiden Ankara esrafindan birinin evi olmalıydı. Mustafa Kemal, savaş sırasında kendisine bu köşkü seçmişti. Bir devlet başkanı, hele Mustafa Kemal gibi bir kumandan ve kahraman devlet adamına yakışır birşey değildi. Fakat o günle-

rin koşulları içinde Ankara'da bundan daha iyisini de bulmak mümkün değildi. Atatürk, bu köşkü bulana kadar uzun bir süre istasyonda vagonlar içinde yatmıştı.

Atatürk, gri bir elbise giymişti. Gayet vakur, ağırbaşlı bir görünüşü vardı. Konuşmaları dikkatle yönetiyordu. Bir «yeni anayasa» konusu görüşülüyordu. Özellikle devlet başkanının hak ve ödevleri üzerinde duruluyordu. Konuşulanları merakla uzaktan uzağa izlemeye çalışıyordum. En çok konuşan Seyit Bey'di. Amerika'dan yeni gelmiş olduğum için, bir iki kez Amerikan cumhurbaşkanının hak ve ödevlerini anlatmak hevesine kapıldım. Fakat bir türlü cesaret edemedim. Zaten Lâfite Hanım beni lâfa tutuyor, konuşmaları iyi izlememe fırsat vermiyordu.

O vakitler ortalıkta hilâfetin kaldırılacağı, cumhuriyet ilân edileceği yolunda bir takım söylentiler doluyordu. Fakat hiç kimse işin gerçeğini, Mustafa Kemal'in ne düşündüğünü açıkça bilmiyordu. Anayasa görüşmeleri gizli yapıyordu. Dışarda söylenenler, bir tahminden ibaretti. Fakat İstanbul basını yapılacak değişikliğin kokusunu almış, Ankara'ya hücumu başlamıştı. Özellikle Hüseyin Cahit, hilâfetin kaldırılarak diktatörlüğe gidileceğini iddia ediyordu. Eski Hamidiye zırhlısı kahramanı Rauf Bey de (Orbay) hilâfetciler tarafına geçmişti. Böylece Milli Kurtuluş Savaşını yapanlar arasında da ikilik başlamıştı. Hazırlanmakta olan anayasa, cumhuriyet esasına dayanacaktı.

Bu konuşma bir saat kadar sürdü. Sonra beni vanlarına çağırılar. İsmet Paşa, «Yeni Matbuat Umum Müdürlüğümüz» diye beni tanıtırken, «Hâkimiyeti Milliye» adında bir gazete tanımadığımı da eklemekten geri kalmadı. Mustafa Kemal hiç duymamış gibi kavgızsız göründü. Bu konuyu görüşmek üzere ertesi akşam için heli başlı aydınların da katılacağı bir toplantı tertiplenmesini emretti, bize de izin verdi.

Anlaşılan Mustafa Kemal'i kızdırmıştım. Çünkü biz Lâfite Hanım'la konuşurken o bizi yangöze izliyordu. Benim elimde bir tesbihi vardı. Mustafa Kemal'in gözü ikidebir bu tesbihe takılıyordu. Demek benim lâubâlîce sayılabilecek olan bu hareketim onu rahatsız etmişti.

«— Ertesi akşam köşke geldiğimiz zaman, memleketin belibaşlı bütün gazeteci, yazar ve ediplerini orada bulduk. Bütün bu aydınlar savaş boyunca Mustafa Kemal'in yanında çalışmış kimselerdi. Yalnız Halide Edip aralarında yoktu. Bu aydınlar zamanla Mustafa Kemal'in huyunu, âdetlerini, çalışma yöntemlerini öğrenmişlerdi. Nasıl davranacaklarını biliyorlardı. Ben ise, birşey bilmiyordum. Atatürk'

ün meclisinde ilk kez hazır bulunuyordum.

Salonda toplandık. Mustafa Kemal toplantıya başkanlık ediyordu. Toplantıyı açmasıyla kapaması bir oldu. «Hâkimiyeti Milliye» gazetesinin iyileştirilmesi bahis konusuydu. Fakat yararlı bir biçimde konuşabilmek için küçük bir proje hazırlanmasını istedi ve bu projeyi hemen hazırlamak üzere üç kişilik bir komisyonun kurulmasını önerdi. Falih Rıfkı (Atay), Hakkı Tarık (Us) ve ben bu komisyona seçildik. Bunun üzerine toplantıya ara verildi. Misafirler dışarıdaki araklıkta hazırlanan büfeye davet edildiler. Onlar büfede yeyip içerlerken biz de bir köşeye çekilip «Hâkimiyeti Milliye» gazetesine verilmesi gereken biçim üzerinde bir proje taslağı hazırladık. Ayaküstü yapılan bu iş, pek ciddi sayılmazdı. Projeyi basit bir kâğıt üzerine kuruşukalemle yazmıştık. Bu projede şunları öneriyorduk:

«Hâkimiyeti Milliye» yi bir taşra gazetesi olmaktan çıkarıp bir millî gazete hâline getirmek gerektir. Gazete, memleketin her tarafında satılmalı ve aranıp okunmalıdır. Bunun için de gazetenin başına bu işten anlar, değerli biri getirilmeli, ayrıca kuvvetli bir yazı kurulu kurulmalıdır. Gazetenin İstanbul gazeteleriyle rekabet edebilecek biçimde ıslah edilmesi lâzımdır. Yazıları, haberleri ona göre hazırlanmalıdır. Ayrıca en modern araçlarla donatılmış bir basımevi kurulmalıdır. Bütün bunları gerçekleştirebilmek için, binasından başlayarak her şeyi yeniden yapmalı ve ortaya canlı, hareketli bir gazete çıkarılmalıdır.

Bir saat sonra tekrar toplandı ve Falih Rıfkı, hazırladığımız projeyi Mustafa Kemal'e verdi. Ansızın Mustafa Kemal'in yüzü değişti, kaşları çatıldı, kendisine sunulan kâğıdı parça parça yırtıp attı ve sonra Falih'e dönerken:

«— Sizler galiba nerede bulundunuz ve kime hitap ettiğinizi unuttunuz, dedi.

Herkes şaşırıyordu. Toplantı normal başlamıyordu. Mustafa Kemal söze devam etti:

«— Ben zaten «Hâkimiyeti Milliye»nin ıslahı için yapılacak şeyi düşündüm ve buldum. Bu işi Recep Beyefendiye vereceğim.

Recep Bey (Peker), Atatürk'ün askerlik arkadaşı, eski bir komutandı.

Mustafa Kemal kararını bildirir bildirmez, güya oy alıyormuş gibi, birer birer sormaya başladı:

«— Siz ne buyuruyorsunuz Yakup Kadri Beyefendi?

«— Pek münasip Paşam...

«— Ne buyurulur Ahmet Beyefendi?

«— Çok doğru düşünmüştünüz Paşam...

İnönü laştım?

Atatürk ve İnönü milli mücadeleden sonra bir yurt gezisine çıkarılarken...

— Fikri âliniz Ruşen Eşref Beyefendi?

— İsabet buyurmuşsunuz Paşam... Karşımda oturanlar, memleketin kalburüstü edipleri, fikir adamları ve aydınlarıydı. Mustafa Kemal'in üstün kişiliği karşısında hepsinin dili tutulmuştu. Düşünemez olmuşlardı. Ya da fikirlerine uysa da uymasa da, böyle cevap vermeyi daha uygun buluyorlardı. Fakat düşünüyordum ki, bunlar gerçek aydın kimselerse, fikirlerini açıkça söylemekten çekinmemeleri gerekirdi. Aydınların en ayırtıcı niteliği, fikre, fakat herkesten önce kendi fikrine saygı göstermesiydi.

Herkes birbiri ardından «Evet Paşam, doğru Paşam» dedikçe ben şaşırıyorum ve sinirleniyordum. Hatta bir dereceye kadar öğreniyordum. Kendi kendime, «İşte diktatör böyle yetişir» diyordum. Zaten bütün diktatörleri etrafındaki dalkavukları yetiştirmiş değil midir?

Kafam bu duygu ve düşüncelerle çalkanırken sıra bana geldi. Kulaklarımda Mustafa Kemal'in sesi çınladı:

— Ne buyurur Matbuat Umum Müdürü Beyefendi?

Birdenbire ayıldım:

— Olamaz Paşam... diye cevap verince gözler hayretle önce bana, sonra Mustafa Kemal'e çevrildi. Bu, beklenmeyen bir cevaptı. Mustafa Kemal böyle bir cevaba alışmamıştı. Sert bakışlarını bana dikti ve:

— Neden? dedi.

— Recep Beyefendiyi tanımıyorum Paşam, dedim. Çok değerli bir asker olduğunu duyuyorum. O kadar... Fakat gazetecilik, ayrı bilgi isteyen bir uzmanlık işidir. Ben nasıl iyi bir komutan olamazsam, Recep Beyefendi de bu işi başaramaz sanırım.

Bu cevap, ortalığı bütbütün karıştırdı. Mustafa Kemal'in nasıl bir tavır takınacağını herkes merak ediyor, ona bakıyordu. Mustafa Kemal bir şey söylemedi, sadece konuşmayı burada kesti ve oturuma son verdi. Dağıldık. Köşkten Tevfik Rüştü (Aras) ile birlikte çıktık. Otomobilde bana hayretini söylemekten kendini alamadı:

— Ne yaptın Zekeriya, dedi.

— Ne yaptım, dedim.

— Canım, Mustafa Kemal'e böyle cevap verilebilir mi?

— Ya ne yapmalıydım?

— Efendim, sen daha yenisin. Burasını bilmiyorsun. Mustafa Kemal'i tanıyorsun. O bizleri bu akşam fikirlerimizi almak için toplamış değildir. O, kararını önceden vermiştir. Bizzi toplamayı bir şekilden ibarettir.

Bu defa da ben şaşırdım. Mademki başkalarının fikrine ihtiyacı yoktu, o halde bu toplantıya ne lüzum vardı? Fakat sonraları öğrendim ki, bu, Mustafa Kemal'in çalışma usulüdür. Herhangi bir konuda o işin uzmanlarını akşam sofrasında topluyor, onları dinliyor, ama kararı kendisi veriyordu.

Ertesi gün o oturumda bulunanların hemen hepsi Matbuat Müdürlüğüne uğrayarak benim hatâ ettiğimi hatırlattılar. Demek ki, Ankara'nın geleneklerine uyamamıştım. Fakat benim aklım bunu bir türlü almıyordu. Mustafa Kemal ile bu ilk çatışmam oldu.

Çok geçmedi, hazırlandığını gördüğüm Anayasa projesi Meclis'e geldi ve 29 Ekim 1923'te geceyarısı top sesleriyle uyandık. Cumhuriyet ilân edilmişti. Mustafa Kemal, Cumhurbaşkanı olmuştu.

Ben, Matbuat Müdürlüğü görevime devam ediyordum. Fakat İstanbul basınının sesi, gündengüne yükseliyor ve Ankara'yı rahatsız ediyordu. İstanbul'da çıkan «Tasvirî Efkâr» gazetesinde Velit Ebuzziya, hilâfetin baş avukatı kesilmişti. Hilâfeti kaldırmakla bütün İslâm: âlemi üstündeki nüfuzumuzu kaybedeceğimizi iddia ediyordu. Hilâfetin Türkiye için manevî bir kuvvet olduğunu, bu kuvveti elden bırakmanın bir aptallık, hattâ bir hiyanet olduğunu söylüyordu. Oysa hilâfet kurumu, çoktan rolünü ve nüfuzunu kaybetmişti. İslâm ülkelerinde hiç etkisi kalmamıştı. Dünya ve Türkiye, din devleti düzeninden çoktan çıkmıştı. Küçük büyük bütün İslâm milletleri, millî kurtuluş davasına başlamışlardı. Hilâfetle hiçbir bağları kalmamıştı. Fakat gericilerin bunu görmesi mümkün değildi. Rauf Orbay gibi Millî Kurtuluş Savaşına katılarak Mustafa Kemal yanında çalışmış hilâfetçiler bile Cumhuriyet ilânını hazmedememişlerdi. «Tanin» Gazetesi'nde Hüseyin Cahit Yalçın bile, o vakit Mustafa Kemal'e karşı gelmiş olmak için, hilâfet lehinde yazılar yazmıştı. Onun da düşüncesi başkaydı. Hüseyin Cahit, eski İttihatçıydı. Bütün İttihatçılar gibi, Mustafa Kemal'in başarısını çekemiyordu. Onu halk gözünde küçük düşürmek için Ankara'ya durmadan hücum ediyordu. En büyük iddiası, Mustafa Kemal'in Ankara'da bir askeri diktatörlük kurması ihtimali idi. Öteki gazeteler, Velit Ebuzziya ve Hüseyin Cahit gibi açıktan açığa hilâfet tarafıslı görünmemeye çalışıyorlardı. Fakat Ankara'ya karşı cephe almışlardı. Hiç kimse cumhuriyeti savunmuyordu.

Ahmet Emin (Yalman), «Vatan» Gazetesi'nde imâlî yazılarla Mustafa Kemal'in diktatörlük kurmak istediğini anlatmaya çalışıyordu.

Bu devamlı yayımlar, özellikle İsmet Paşa'yı sinirlendiriyordu. Bir gün beni yanına çağırdı, İstanbul basınının hücumlarını durdurmak için ne yapılabileceğini sordu. Haftada ya da ayda bir basın konferansı düzenleyerek basının aydınlatılmasını salık verdim. Amerika Cumhurbaşkanı'nın her hafta böyle bir basın toplantısı yapıp gazetecileri aydınlattığını anlattım. Washington'da yapılan bu haftalık basın konferanslarında güdülen usul hakkında bilgi verdim.

Bu fikir, ilk bakışta İsmet Paşa'ya çekici göründü. Fakat sonra düşündü, düşündü ve dedi ki:

— Ya buna bakılmıyarak gazeteciler hücumu devam ederlerse, ya gizli-liğe uymazlarsa, ya söylediklerimi yanlış verilerse?

Paşa bu sözlerle endişesini belirtti ve basın konferansı fikrine yanaşmadı. Çünkü basın hürriyetine alışmamıştı. İlk aklına gelen, basını aydınlatmak değil, emirle susturmaktır.

Aradan birkaç hafta geçti. Başta Hüseyin Cahit olmak üzere, İstanbul basını, bu kez hükümet tarafından basına bir sansür konmak üzere olduğu dedikodusunu ortaya attı. Bu iddialarını o derece ileri götürdüler ki, akşama sabaha sansür ilân edileceği inancı uyandı. Böylece diktatörlüğe gidildiği söylentileri de kuvvetlenmiş oluyordu.

Bu dedikoduları susturmuş olmak için Matbuat Umum Müdürlüğü adına bir bildiri yayınladım. Hükümetin böyle bir düşüncesi olmadığını, basın hürriyetini sınırlamak için hiçbir şey düşünülmediğini gördüm. Fikrimce bu basını yatıştırmak için en etkili yoldu.

Ertesi sabah erkenden İçişleri Bakanı Ferit Bey beni makamına çağırdı. Ferit Bey'i eskiden tanıyordum. Mütareke döneminde İstanbul'da işgal kuvvetlerine karşı beraber savaşmış-tık. Odasına girince beni karşısına oturttu.

— Sen gene ne yapmışsın Zekeriya, dedi.

Hayretle:

— Ne yapmışım, dedim.

— Hükümetin basına sansür koymayı düşünmediği hakkında bir bildiri yayınlamışsın.

— Yayınladım, dedim. Yanlış mı? Hükümetin böyle bir fikri var mı?

— Belki var...

— Ha... O halde basına sansür koymak isteyen bir hükümette ben çalışsam, dedim ve çıktım.

İstifa etmek üzere Müdürlüğe döndüm. Arkadaşlar, «Acele etme, bekle» dediler. «Sen işten kaçır görünme, onlar sana lüzum olmadığını söylesinler.» Öyle yaptım. Fakat çok beklemedim. İki gün sonra görevden affedildiğim bildirildi.

Benden sonra gerçekten basına sansür kondu, baskı arttırıldı, basın hürriyetinden eser kalmadı. Hilâfet propagandasını durdurmak için bundan başka çare bulamamışlardı.

Artık Ankara'da yapacak işim kalmamıştı. İstanbul'a dönüp kendi başıma çalışmaya karar verdim. Hareketimden bir gün önce Yunus Nâdi Bey beni evine davet etti. Uzun zaman Atatürk'ün İçişleri Bakanı olan Şükrü Kaya da yanındaydı. Şükrü Kaya'yı çok eskiden tanıyordum. Yunus Nâdi, İstanbul'da gündelik bir gazete çıkarmayı düşündüğünü, beraber çalışmayı isteyip istemediğini sordu.

— Görüyorsunuz, dedi, ortahakta bir hilâfet propagandası var. Biz buna karşı cumhuriyet rejimini savunmak durumundayız. Cumhuriyeti halka sevdirmek ve maletmek görevi bize düşüyor. Fakat ben burasını bırakıp İstanbul'a gidemiyorum. İstanbul'da bu gazeteyi beraber çıkarırsanız razı mıyım?

Bu teklif hoşuma gitti. Çünkü benim de hedefim gündelik bir gazete çıkarmaktı. Önüme bir fırsat çıkmıştı. Yunus Nâdi, Nebizade Hamdi ve ben biraraya gelerek bir şirket kurduk. Onbiner lira sermaye koyduk. Gazeteyi hazırlayıp çıkarmak görevi bana verildi. Gazetenin adı «Cumhuriyet» olacaktı. Sevinçle İstanbul'a döndüm ve vazifeye başladım.

Gelecek yazı :

İdamdan kurtuluş ve sürgünde geçen günler.

— İşte, burası da bizim memleket! —

Amerika savunmaya çekiliyor...

Son gelen haberler. Batı Bloku «süper lideri» Amerika'nın, Vietnam'da gittikçe kötü şartlara sürüklendiğini gösteriyor.

Vietnam'daki Amerikan istila orduları kumandanı general Westmoreland, «savunma hatlarına çekildiklerini, resmen kabullenmiştir. Amerikan Başkomutanlığı, basın haberleri üzerine sansür koymuştur. Ancak daha büyük askeri takviyelerin Vietnam'a gönderilmesi halinde, General Westmoreland'ın taarruzi hareketlere girişebileceği resmen belirtilmiştir.

Oysa, Vietnam, dünya çapı Batı ve Doğu ideoloji savaşında çok hudutlu bir alandır. Batı Bloku «süper liderinin», en avantajlı sayıldığı bir bölgede dir.

Dolayısıyla eğer en avantajlı sayıldığı Vietnam'da, Amerika içinden çıkılmaz şartlara sürüklenirse; acaba, o derece avantajlı görülmeyen diğer bölgelerde (meselâ Orta Doğu'da, Afrika'da, Güney Amerika'da, Kore'de, diğer Güneydoğu Asya kısımlarında) Washington idarecilerini ne gibi sürprizler beklemektedir?

İşte, günün konusu, bu sorularla ilgili. Batı Avrupa ülkeleri dahil, dünya milletleri, aynı sorulara pratik sonuçlarını merakla izliyorlar. Ve tüm dünya kamuoyu, aynı açıdan Viet-

nam olaylarını kıymetlendirmeye çalışıyor.

Vietnam'daki Batı Avrupa'lı gazetecilerin en son verdikleri haberlere göre, Amerika açısından, askeri durum şudur:

1) Vietnam milliyetçilerinin taarruzları, Amerikan istihbaratı servislerince beklenenden tamamiyle başka karaktere bürünmüştür. Dolayısıyla, Amerikan Başkomutanlığı, «bir sürprizle karşı karşıya»dır. Harbin yüzü değişmiştir.

2) Amerikan birlikleri, daha ziyade Güney Vietnam'ın Kuzey kısmında, Ke San'dan Da Nang'a kadar uzayan müstahkem mevkiilere sığınmışlardır. Bir de Saygon bölgesinde, toplanmaktadır. Hava hücumları da, aynı «savunma bölgeleri»ni desteklemektedir. Başka deyişle, çok geniş ve çok önemli Delta Bölgesi, boşalmış haldedir.

3) Adetleri nisbeten hudutlu Amerikan «savunma noktaları» dışında, Güney Vietnam'ın tümü, milliyetçilerin idaresine geçmiştir. Amerikalıların (dolayısıyla Saygon kukla idaresinin) halk kütelleriyle teması kalmamıştır.

4) Şaşkına dönmüş ve kütellerle irtibatı kaybetmiş Amerikan komutanlığının, paralel şekilde, istihbaratı sıfıra düşmüştür. Gelecek gelişmeleri tahmin bir kenara, gündelik olayları izlemek dahi, Westmoreland için imkânsızlaşmıştır.

5) Amerikalıların en güvendikleri Güney Vietnam'lı idare, eller (hattâ kumandanlar ve birlikler), milliyetçilere katılmaktadırlar.

6) Milliyetçi askerlerin halka çok dürüst hareket etmeleri, aksine Amerikalıların çok hınhar davranışları, kütelleri Amerika aleyhine ayaklandıran unsurlardandır.

7) Artık Güney Vietnam'da her şey milliyetçiler için mümkün görülmektedir. Hattâ, Saygon'un düşmesi dahi, kimseyi şaşırtmayacaktır.

İşte, en avantajlı sayıldığı Vietnam'da bile, Batı Bloku «süper liderinin» içinde bulunduğu durum...

● **Wilson, insanlık dışı bir kararlar renkli İngiliz vatandaşlarını adaya sokmuyor.**

Meselâ, şu:

Afrika'da yaşayan İngiliz vatandaşları ve İngiliz pasaportu sahibi Asyalılar, yani beyaz ırktan olmayan İngilizleri Londra Hükümeti, İngiltere'ye artık sokmayacağını ilân etmiştir.

Oysa, hukuken katıksız İngiliz sayılan, sadece renkleri beyaz olmayan bu Asyalıların çoğunlukla Hintli, Pakistanlı, Malaya'lı, Birmanya'lı, Seylanlı İngiliz vatandaşlarının İngiltere'den başka gidebilecekleri ülke de yoktur. Çünkü, Kenya gibi Afrika ülkeleri, yabancı pasaport taşıyan kimseleri hudut dışına çıkarmaktadır. Hudut dışı olunan bu Asya ırkından İngilizleri, Asya ülkeleri hakkı olarak kabul etmemektedirler.

Kısaca, doğuştan İngiliz vatandaşları olan bir insan, sırf Asya'lı ırktan geldi sebebiyle resmî vatanına giremeyecektir.

Sosyalist geçinen, dolayısıyla hiçbir ırk, din, milliyet farkı gözetmemesi gereken İşçi Partisi lideri ve İngiliz Başbakanı

WILSON

— Sahite sosyalist! —

Harold Wilson, kendi vatandaşları arasında böylesine ırk farkları yaratıyor. Rengi beyaz olmayan İngilizleri, İngiltere'ye sokmuyor. Sebep olarak da, İngiltere'deki mesken bühranını, işsizliği, ve daha bir takım zorlukları ileri sürüyor.

Son kararlarından da anlaşılıyor ki, Wilson'un Sosyalistliği düzmecedir. İşçi Partisi lideri, aslında, kapitalist ortamın şartlarına ayak uydurmaktadır.

Zaten, Wilson'un Vietnam politikası, düzmeye sosyalistliğini daha önceden ortaya vurmuş; İngiliz Başbakanının, Amerika dümen suyunda kulaç atan, başlı bir kukla olduğunu açıklamıştır.

Böylesine düzmeye sosyalist-den, ancak böylesine kararlar çıkar.

Vietkong nedir?

Ünlü düşünür Bertrand Russell'in «Vietnam için Nüremberg» adını taşıyan kitabında yer alan bir dipnotu, Vietnam'da patlak veren son olaylarla apayrı bir boyut kazandı. Russell, söz konusu dipnotunda şunları söylüyor:

«Birleşik Devletler, gerilla hareketini gözden düşürmek amacıyla Kurtuluş Cephesi savaşlarına «Komünist Vietnam» anlamına gelen «Vietkong» adını verdiler. Oysa, Güney Vietnam'da kendisini bu isimle anan hiç bir topluluk mevcut değildir. Gerillacılara bu adı verenler, çok önemli bir noktayı hesaba katmadılar. Birleşik Devletler'de komünist sözcüğünün kamuoyunda terdirginlik yarattığı ve herhangi bir hareketin kötülenmesine yettiğini düşünerek bu yolu seçenler, neden sonra bu sözcüğün başka yerlerde «kötülemek» amacıyla kullanılmıyacağını anlamakta gecikmediler. İşin eğlenceli yanı, büyük bir çam devirdiğinin farkına varan Birleşik Devletler'in bu durumu kurtarmak için Kurtuluş Cephesi'ne yeni bir isim aramaya koyulmasıdır. 5 Haziran 1962 tarihli New York Times'e göre, CIA, Vietkong gerillacılara yeni bir isim bulunması için yarıma akmış ve Vietnam köylülerinin ümitsizliğini ifade etmekte kullandıkları en «uygun» kelimeyi bulana bir de yüklü para ödüllü adamıştır.

Güney Vietnam'da bu niteliğe uygun sadece iki kelime mevcuttur:

Fransız ve Amerikalı.

Türk sosyalistlerinin başucu kitabı çıktı

Mehmet Ali Aybar

Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm

668 sayfa 20 lira

Gerçek Yayınevi — P.K. 655 — İstanbul

VIETNAM'IN BÜYÜK LİDERİ HO Şİ MINH

Ulusların kaderini değiştiren büyük devrimcilerin hayatına eğilenler, genellikle şu ortak yargıda birleşirler: Devrimci düşünce ve eylemin birlikte sürdürülmesi...

Güneydoğu Asya'da emperyalizmle 25 yıldır aralıksız savaşı ve bugün dünyanın en güçlü savaş makinasını seferber ederek tarihin en hunhar sömürge savaşını sürdüren Birleşik Amerika karşısında bütün mazlum uluslar adına bağımsızlık savaşı veren onurlu Vietnam ulusunun hayatını, harikulâde direncini, bir büyük halk liderinin hayatından ayırmak mümkün değildir. Dostlarının olduğu gibi, düşmanlarının da saygısını kazanan, mütevazî, Asya adamına özgü bilgeliği, bükülmez kişiliği ve şair-tacı sabrı ile ulusunun büyük sevgi ve güvenine mazhar olan, bu yüzden de, halkı tarafından içten bir sevginin tezahürü olarak, BAC (Amca) diye anılan bu devrimcinin adı, HO Şİ MINH'dir.

Bir halk liderinin hamuru

Jean Lactoure, HO'nun devrimci hayatını yansıtan ünlü eserinde bu büyük halk liderini şöyle anlatıyor: «Bu tür bir insanın hamurunda, sayısız deney, sınav, hor ve hakir görülme gerisi kalmış tarımsal bir toplumun ortamında geçen acı çocukluk yıllarının güç çiraklığı, savaş sonrasında kardeş ve trafik Paris'in keşfi, Ekim devriminin yapılarını, eski ve yeni devrimcileri tanımış olmak, uzun sürgün yılları, hapis, açlık, yüksek yaylalarda gerillacılık bulunması gerekir...»

Ho'yu, yukarıda da işaret edildiği gibi, Vietnam'ın ulusal gerçeğinden ayırmak mümkün değildir. Yarım asırdır sömürgecilğe başkaldırmanın bayrağını taşıyan bu devrimci, Vietnam geleneğinin ve hayat türünün en tipik bölgelelerinden biri olan NGE-TINH'de doğmuştur. Bir köylü ailesidir. Gençlik yıllarında Konfüçyüsçü aydınların Fransız işgaline kahramanca başkaldırımlarının sonuna tanık olmuştur. Fransız devrimcileriyle ilk karşılaşması 1920'de Fransız Komünist Partisi'nin doğduğu ünlü TOURS Kongresi sırasında rastlamaktadır. Ho, o günlerde bir çok devrimci Fransız gazetesinde çalışmıştır. Diğer taraftan Ho, Çin devrim eleneğine de sıkı sıkıya bağlıdır. Çin ve Sovyet Komünist partilerinin Sun Yat-Sen'in Kam-tang'ını destekledikleri sıralarda, yani 1925'te, Kanton'da Borodin'in çalışma arkadaşları arasındadır. Çin - Japon savaşı sırasında ise, Çin gerillacılarıyla birlikte Yenan'dadır.

Esareti kabul etmektense...

1945'te, Merkez Komitesinin Japonlara karşı genel ayaklanma kararının ertelenmesinde Ho'nun devrimci deneyinin rolü büyüktür. Gerçekten de Ho, o sıralarda halk kitlelerinin Japon baskısına karşı ayaklanmak için henüz gerektiği gibi «hazır» olmadığını ve uygun zamanın henüz gelmediğini savunmuş ve Merkez Komitesini kararından vazgeçirmiştir. Olayları büyük bir soğukkanlılıkla ve sağlıklı bir biçimde değerlendirmesini bilen Ho, aynı şekilde, bu kez Giap'la birlikte, 1946 Mayıs'ında, Hanoi halkını, saatlerce süren bir açık hava toplantısında Fransızlarla yapılan ve ülkenin ancak «yarışma» durumunu çözümleyen anlaşmaya ikna etmeyi de başarmıştır. Ho'nun, basit fakat olayların bütün boyutlarıyla anlaşılmasına yönelik köylü duyarlılığının en önde gelen örneklerinden birini de ünlü belge filmcisi Joris Ivens'in Vietnam üzerine yaptığı bir

film vermektedir. Filmin bir sahnesinde Ho, Güney'de batağa saplanan Amerikalının bu durumdan kurtulmak için Kuzey'e saldırmasını, arka ayaklarını kapana kısıran, kurtulmak amacıyla çırpındıkça ön ayaklarını da kapana kapıran tilkinin hikâyesine benzetmektedir. Bugün

Ho Şi Minh, gençlik yıllarında Fransız Komünist Partisi'nin Tours Kongresi'nde konuşuyor.

olayların olduğu yeri sağlıklı bir biçimde tespit etmek imkânına sahip olanlar Ho'nun tilki hikâyesine hak vermeden edemeyeceklerdir. Gerçekten de son olaylar Amerikalının Vietnam batağında, savaşı yayma ve şiddetlendirmeye yönelik her hareketlerinde daha da dibe kaydıklarını, kesinlikle doğrulamaktadır. Vietnam ulusunun tarihsel ve devrimci deneyi son derece zengindir. Vietnam ulusu bugün Amerikan emperyalizmine topyekûn karşı çıkmaktadır. Vietnam'ın müstevliye, saldırganı direnci, Louis Althusser'in deyişiyle, âdetâ, «belirli» nin de ötesinde, üstündedir. Bu direnç potansiyeli Vietnam ulusunun tarihsel deneyinde, hamurunda mevcuttur. Fransız kolonyalizminin Dien Bien Fu'da uğradığı müthiş bozguna, Amerikan emperyalizminin son günlerde birbirini ardından yediği öldürücü darbelerde, bu tarihsel deneyin izlerine rastlamak mümkündür. Amerikalılar bugün, Güney Vietnam'da, Fransız kolonyalizmine karşı yıllarca sürdürülen aktif bir direncin yanısıra, 1946 ile 1954 arasında «sılıbın ayaklanması» deneyinden geçmiş olan bir ulusla baş etmek talihsizliğiyle karşı karşıyadırlar. Üstelik, Güney'in halkı Vietminh'in «halk iktidarını», Fransız sömürgeciye karşı omuz omuza birlikte sürdürülen direncin getirdiği dayanışma bilicini, toprak reformunu, özgürlük ortamını unutmamıştır. İşte Amerika'nın bütün güç ve çabasına rağmen, Güney'de hiç beklenmediği anda ve yerde taa üssünde canevinden yaralar almasının nedeni budur. Çünkü Vietnam halkı müstevliye karşı topyekûn ölüm kavgası mücadelesi vermekte, bağımsızlığın, kurtuluşun yılmaz savaşını sürdürmektedir. Amerikan emperyalizmine, insanıyla, doğasıyla direnen Vietnam ulusuna çağrısında BAC HO şöyle demektedir: «Esareti kabul etmektense her şeyi feda etmeliyiz. Kalkın ayağa, aziz vatan-severler. İleri. Kim olursanız olun, erkek, kadın, çocuk, yaşlı, genç, hangi dinden, milliyetten olursanız olun, Vietnamlı iseniz eğer, sömürgeciyle savaşmak vatani kurtarmak için ayağa kalkınız. Tüfeği olanlar, tüfeğiyle dövüşsün. Süngüsü olanlar süngüsüyle dövüşsün. Ne tüfeği, ne de süngüsü olmayanlar küreklerle kazmalarla, sopalarla, dövüşsün. Sömürgeciye karşı sürdürülen kurtuluş savaşının kimse ne gerisinde, ne de dışında kalmasın.»

Artık gemi adamaklılı
azıya alan faşizme
karşı önceki pazar günü
Taksim Alanı'nda
gençlik kuruluşları
tarafından «İkinci
Uyanış Mitingi»
yapıldı. Çeşitli
sabotajlara rağmen
binlerce İstanbul'unun
«Emekçinin sesi
susturulamaz»,
«Fikirler kurşunla
susturulamaz»,
«Türkiye'de taş devrini
yaşamak isteyenler
Ankara'ya gitsin»
gibi dövizlerle katıldığı
mitingte basta
İ.T.Ü.T.B., F.K.F.
ve O.D.T.Ü.T.B.
temsilcileri olmak
üzere bütün
konuşmacılar, TİP'e
yöneltilen faşist
saldırıları lanetleyerek
anayasayı ve
demokrasiyi sonuna
kadar savunmaya
azimli olduklarını
açıkladılar
Mitingin muhteşem
manzarası, faşizme
karşı en susturucu
cevabı teşkil
ediyordu...

Uyanış Mitingi

TİP Lideri Aybar, yaptığı konuşmada «AP iktidarı Meclis'te
suçüstü yakalanmıştır. Demokrasiye suikast hazırlamakla
suçludur» dedikten sonra binlerce İstanbul'luya şöyle seslendi:
«Örgütlenin. Uyanın. Elele verin. Güzel günler gelecektir. Her
yerde emekçi halk uyanıyor. Yalan ve kaba kuvvet, halkın
uyanık gücü karşısında yenilmeğe mahkumdur.» Nitekim, Taksim
Mitingi'nde yalan ve kaba kuvvet, bu güç karşısında yenik
düşmüştü. Çıkarıcı çevrelerin kışkırttığı ve içinde çember
sakallı yobazların da bulunduğu bir kaç yüz kişilik faşist güruhu,
ellerinde taşlar, sopalar, baltalar, tabancalar olduğu halde
toplantıyı sabote etmeğe geldiler, kuduz köpekler gibi havladılar,
fakat bu yekpare topluluk karşısında kuyruklarını
bacaklarının arasına kıvrıp gitmek zorunda kaldılar..

24 Şubat'ta başkentte düzenlenen Anayasa Mitingi'nde AP'lilerin
kışkırttığı eli sopalı sağcılar gençleri üzerine saldırmak
cürretini kendilerinde buluyorlar ve polisler tarafından da
himaye, hatta teyvik edilmektedir. Bu yüzden iki taraf arasında
kanlı bir mücadele çıktı, 50'den fazla kişi yaralanmıştır.
Mitingte tek konuşmayı yapan ODTÜ Talebe Birliği Başkanı
Cengiz Haksever «Eğer demokrasiye karşı Anayasa dışı
saldırıları devam ederse, — ki bu demokrasinin sonu gelmiş
demektir — ne sosyalistlerin, ne de diğer Anayasacı güçlerin
eskiden beri izlenen yolunda mücadele etmesini kimse bekleyemez.
Zorbalığa ve zulme karşı direnmek ulusun hakkıdır.»
 demiştir.

Meclis'te ağır şekilde tecavüze uğrayan TİP milletvekilleri Çetin Altan ve Yunus Koçak da yaptıkları konuşmalarda, bütün bu zorbalıklara rağmen sinmeyeceklerini açıkladılar. Aşık İhsan'ın okuduğu «Korkuyorlar, korkacaklar korksunlar — Geliyoruz, geleceğiz, yakındır...» türküsü hep bir ağızdan tekrarlandı. Bu, emekçi halkın iktidara yürüyüşünün türküsü idi...

BÜYÜK İNDİRİM

Dar gelirli emekçiler,
öğretmenler, memurlar,
öğrenciler

ANT

Dergisi'ni

84

Kuruşa
Okuyabilirsiniz

Yüzde 33 oranındaki bu indirimden yararlanmak için ANT'a derhal abone olmanız kâfidir.

ANT'A ABONE OLUNUZ

Sadece Şubat ve Mart aylarında uygulanacak olan özel abone tarifemiz şöyledir:

YILLIK : 44 Lira

6 AYLIK : 22 Lira

3 AYLIK : 11 Lira

Abone bedelini havale kâğıdının arkasına açık adresiniz ve mesleğiniz yazarak «ANT DERGİSİ — P.K. 934 — SİRKECİ — İSTANBUL» adresine gönderdiğiniz takdirde çıkacak ilk sayıdan itibaren ANT'ı 84 Kuruşa okumanız mümkün olacaktır.

CİLTLERİNİZİ ALDINIZ MI ?

ANT'ın cilt kapakları ve ciltlerinin dağıtımına devam edilmektedir. İstanbul'da bulunan okurlarımız bizzat dergi idarehanesine gelerek cilt kapaklarını 15 lira, ciltleri ise 50 lira karşılığında alabilirler. Taşrada bulunan okurlarımız ise taleplerini bildirdikleri takdirde müracaat sırasına göre cilt kapakları 15 lira, ciltler ise 50 lira ödemeli olarak adreslerine gönderilecektir. Ancak taşradaki okurlarımızın açık adresleriyle birlikte posta ve ambalaj masraflarını karşılamak üzere her cilt kapakları için 3 lira ve her cilt için 5 liralık posta pulunu «ANT Dergisi — P.K. 934 — Sirkeci — İstanbul» adresine göndermeleri gerekmektedir.

Ellerinde ANT'ın ikinci cildine ait 26 dergilik koleksiyonu bulunan okurlarımız da, bunları idarehanemize getirdikleri takdirde ciltleme masrafı ve yıpranma payı karşılığı da dahil olmak üzere 20 lira fark ödemeleri halinde ANT'ın ikinci cildine sahip olabilecekler ve ayrıca ciltleme külfetinden kurtulacaklardır.

Fidel Castro yeni bir cephe açıyor

- Sovyet devrinin Lenin dönemi bir yana bırakılırsa, sosyalizm tarihinde ilk kez sosyalist bir ülke, Küba, devriminin onuncu yılında kendini bir «özgürlük ülkesi» diye ortaya atmış ve bu gerçek Batı Avrupalılar da dahil olmak üzere bütün dünya aydınları tarafından kabul edilmiştir.

Michel BOSQUET

Bugüne dek, hiç bir devrim, Küba devriminin yaptığı yapmaya cesaret edememişti: az gelişmiş, devrimci, gencecik bir ülkeye 70 keden, çeşitli eğilimlerde, 500 solcu aydın çağırınak; komünistlerle Troçkistlerle, yapıcılarla varoluşçularla, gerçekçiyle solcu toplumcularla, devrimci ruh bütüncülerle devrimci d'adamlarını, gerillacılarla Asya, Av-

rupa ve Afrika'dan gelmiş resmi sosyalist ülke delegelerini bir araya getirmek.

Küba, hiç bir patlamaya meydan vermeden onları bir araya getirmekle kalmamış, serbestçe gezmelerine izin vermiş, Küba'yı aydın ve işçilerle buluşup tartışmalarını kolaylaştırmış; bu konukların, yanına vardıkları kişilerin insanını sarımsından korkmadığı gibi, gelişmiş ülke delegelerinin Küba gerçeğiyle

yüz yüze geldikten sonra, oradan kötü bir izlenimle ayrılmalarından da hiç mi hiç çekinmemiştir.

Ben bugün sizlere Küba gerçeğinden söz açmayacağım; onun yerine, Havana'da toplanmış bulunan bu «Afrika, Asya ve Latin Amerika sorunları üstüne dünya aydınları kongresi»nin anlamı — ya da anlamları — üzerinde duracağım.

Havana'daki kültürel kongreye katılmış bulunan insanın gözüne çarpan ilk şey, dünyanın dört bir yanından gelmiş 500 aydının orada bulunuşu, gezip dolaşması ve konuşmaları, Küba devrimini, her devrimi bekleyen ve göz yumulduğu zaman, devrimin atılımını kesen, onu donduran aydın düşmanlığı, ilkelellik, solcudan fazla solculuk ya da dogmacılık gibi eğilimlere karşı koruyacak bir koruluk yerine geçtiğidir. Bu eğilimler birer tohum halinde var Küba'da — özellikle de (dört bir yandan kuşatılmış, dünya ile bağlantı kurabilmek için yalnızca üç uçağa sahip bu ada için anlaşılması pek kolay) bir eğilim, devrimci değer ve kavga, çözümleme ve araştırma konusunda gösterilecek caba ve bağımsızlığın üstüne koyma eğilimi var. Küba'yı yöneticiler, işte tohum halindeki bu eğilimi yoketmek için ülkelerini, on gün süresince, dünyanın bütün akılcı akımlarına açık tutmuş, bu akımların birbirleriyle çatışmasını sağlamış, hattâ aralarındaki ayrılığı körüklemiştir.

Fidel Castro'nun, 13 Ocak kapanış söylevinde, birçok Avrupa'yı delegenin gözlerini yarıtarak, özgür araştırma ve yargılamayı övmüş bulunması, bu kültürel kongrenin ikinci niteliğini, siyasal boyutunu ortaya çıkarıyor.

Gerçekler Postası

Aylık Toplumcu Dergi
Şubat Sayısı çıktı
ANT DER.: 416

Sovyet devriminde Lenin dönemi bir yana bırakılırsa sosyalizm tarihinde ilk kez, sosyalist bir ülke, devrimin onuncu yılında, kendini bir özgürlük ülkesi diye ortaya atıyor ve bu bütün dünya aydınlarının - özellikle, kongrenin üçte ikisini meydana getiren Batı Avrupa delegelerince - kabul ediliyor. Küba bu özgürlüğü gözler önüne seriyor, onu konuklarına gösterip duyuruyor; bunu yaparken de şuna inanıyor: gelip bu denemeyi görmüş olanlar, kendi ülkelerine döndüklerinde, devrimci geçişlerle sosyalistlerin bile yavaş yavaş kuskulanmaya başladıkları bir gerçeği dile getirsinler: sosyalist devrim gerçekleşebilir, yeryüzünde, bu devrimin gerçekleştiği bir ülke vardır; bu ülkede devrim, yalnız bir hükümet, plânlama, yönetim ve üretim düzeni de-

ğil, aynı zamanda ve her şeyden önce, bir uygarlık, bir kültür, bir çalışma, duyma ve yaşam biçimidir; sözün kısası orada devrim, Sartre'in deyimiyile «bireyi topluma, toplumu da insanın kendisine giden bir yol başına» getirmeye, yeni bir insan yaratma'ya yönelmiştir.

Küba'yı yöneticiler, aydınları, devrimci ve uluslararası düşünce ile halk yığınları arasındaki vazgeçilmez bağ olarak görüyorlar. Hattâ onlar, uluslararası sınırların kaldırılması işiyle boyunduruk altındaki halkların kurtuluşunu (Fidel Castro, Amerika tarafından birer «yeni-sömürge» durumuna geçirilmiş Avrupa uluslarını da bu kategoriyaya katmakta özel bir titizlik göstermiştir), ancak fikir işçilerinin öncülüğünde başılabileceğimize inanmaktadırlar.

HALKIN SESİ

Hazırlayan: Aşık İHSANİ

ÇETİNİ

Asıl adı Çetin Gökkuşa olan ÇETİNİ, yıkılsı bozuk düzenin binlerce kurbanından biri olup genç ömrünü hapishaneden hapishaneye sürülerek geçirmiştir.

Onunla 1966 Temmuzunda tutuklu bulunduğum Sultanahmet hapishanesinde tanıştık. Ben, adalete Türk hakimlerinin verdiği kararlar, suçsuz görülerek 130 tam günde paçayı kurtardım.

O, ayrı bir suçtan hüküm giyerek Silivri hapishanesine sürüldü. Hapishaneye düşüş sebebini, içinde bulunduğu bozuk düzenden geldiğini bilen ve bildiren bu çetin yürekli ozan ÇETİNİ, aşağıdaki üç kıtalık şiirini halen dört insafsız duvarı arasında bulunduğu Silivri hapishanesinden bizim köşemize göndermiş. Buyurun, şair ÇETİNİN bu çetin şiirini hep beraber yürekten okuyalım

DE BAKALIM

Benim, ak alımlımın terini dökten
Senin günahımı sırtında çeken
Şu kara toprağı sulayan, eken
Ya sen hele, de bakalım ne yaptım?

Seçim günü ben efendi evrene
Dalkavuşu sen toplarsın çevrene
Hasat Günü ben sarıldım dırgene
Ya sen hele, de bakalım ne yaptım?

Cephelere tozlu yolu ben teptim
Dalga dalga al bayrağı ben öptüm
Senin patron, seni mebus ben yaptım
Ya sen hele, de bakalım ne yaptın?..

İyi plânlanan ve yürütülen bir reklam ve tanıtma faaliyeti bir müessese için masraf kapısı olmaktan çıkar; karadığını kat kat getirir.

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1, kat 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

«Che» Guevara'yı, onun verdiği örneği övdüğü gibi, Avrupa'lı aydının önemine ve rolüne değinen Fidel Castro şöyle yazıyor, aralarında ancak bir avuç Avrupa'nın yaşadığı hal-kının kafasından, üçüncü dünya ile Avrupa'yı, siyah ya da sarı derili insanla beyaz derili insanı ayırma, Avrupa kültürünü ve onun evrensel yanını küçümseme eğilimini söküp atıyor. Beyaz düşmanlığına karşı beton bir duvar çekiyor. Devrimle kültürün (ki bunlar, onun kafasına göre tek ve aynı şeydir) Avrupa'nın uzun yüzyıllar sömürdüğü kıtalarda, Avrupa belligentisizliğine karşı kenetlenmesini, ondan hiç bir şey almaya yanaşmamasını mahkûm ediyor.

Dahası var. Havana'daki kültürel kongre, özellikle Vietnamlıların ne kadar kurulmasını istedikleri antiemperyalist cephe-nin ilk adımı sayılmalıdır; bu cephe, görüş ayrılıklarının üstüne çıka-ak, sosyalist dünya ile uluslararası işçi hareketinin bütün eğilimlerini bir araya getirecektir.

Havana kongresi'nin gerçekleştirebilmiş olması; kongre'nin bütün dünya aydınlarına seslenen ve oybirliğiyle kabul edilen bir bildiriyle kapanması; temsil edilen çeşitli düşünce akımları eğilim, görüş ve hiziplerin hiç kapışmadan çalışabilmiş olması; komünistlerin başında bulunan Vietnam'lı, Küba'lı, Afrika'lı, Güney Amerika'lı delegelerin, gösterdikleri üstün zekâ, yeti ve şakacılıkla tam bir oybirliği sağlayabilmeleri; sosyalist ülke delegelerinin gösterdiği büyük ilköğüt (bağımsızlığını ortaya koymak isteyen ve sekiz delegeyle gelen Romanya'nın dışında, hepsi altı-şar delege göndermişti); ve Çin'in geleneyiğini, kongre çalışmalarını aksatmamak ya da bölücü bir etki yapmamak kaygısıyla seiklamış bulunması, bütün bunlar, dünya çapındaki bir cephenin kurulma yolunda olduğunu göstermektedir.

Hangi içerikle acaba? Jean Pierre Vigier ile Georges Wey-sand'in hazırladıkları ve kongre'nin en önemli belge'lerinden biri olan raporunda bunun cevabı var: «Bugün, sağ ile sol arasındaki görüş ayrılığı» Ame-rikan emperyalizmi konusunda-... Amerika Birleşik Devletleri'nin gittikçe artan baskısına karşı girişilen savaş, «asıl bir uluslararası işçi sorunu değil, toplumun gerçek değişiminin başlıca koşulu, ileri ülkelerdeki siyasal kavgaların vazgeçilmez ilk konusudur.»

Le Nouvel Observateur'dan Çeviren: Bertan ONARAN

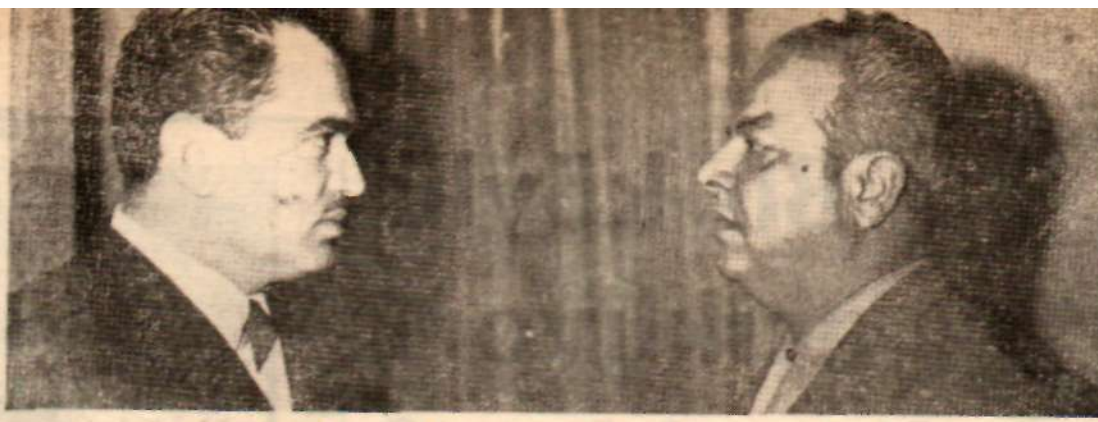
ANDRE MALRAUX UMUT

İspanya İç Savaşının unutulmaz hikâyesi.

Türkçesi: Atilla İlhan

AĞAOĞLU YAYINEVİ
(Selvili Mesici Sokak,
Kurt İş Hanı, Çakaloğlu,
İstanbul)

(Ant Der: 415)

DiSK Genel Başkanı Türkler ve Genel Sekreterliğe seçilen Kemal Sülker.

işçi

Kemal SÜLKER

DiSK tarihi kararlar aldı...

Hareketli bir hafta içinde, çok hararetili geçen DiSK'nin 2. Genel Kurul çalışmaları her bakımdan ilgi çekici oldu.

DiSK, Kongreye Dünya sendikacılığıyla ilgili bir inceleme sunmuştu. Bunda AFL-CIO (Amerika Birleşik Devletleri) Konfederasyonu'nun sağ kanadının Amerika'da ve dünya sendikacılığındaki tutucu niteliği anlatılır, CIA ile bu örgütün işbirliğine ait belgeler sunuluyordu. Avrupa sendikacılığının belli başlı konuları da ele alındıktan sonra Sovyetlerle Batılı sendikacıların karşılıklı temaslarda bulunma, ya da birbirlerini kendi ülkelerine çağırma sorunu inceleniyordu.

Bu konu, gerçekten mesut bir ya-şantı için mücadele eden sendikacı-ları son aylarda çok uğraştıran bir önem kazanmıştı. Amerika'da, Sovyetler Birliği'ne gitmeyi kabul eden sendikacılar olduğu gibi, Federal Almanya Konfederasyonu da karşılıklı ziya-retleri gerçekleştirmişlerdi. Fakat Türk - İş'in üyesi bulunduğu İCFTU'nun sağ kanadı ve onunla işbirliği yapan Türk - İşçiler, iki ayrı dünya o-larak kalmada kendi çıkarları açısından zorunluk görüyorlardı. Bu nedenle de bugün Birleşik Amerika'da ve kıta Avrupasında İCFTU'cular arasında da sağcılar ve solcular (ilericiler) dış politika, savaş sorunları, Doğu - Batı arası ilişkiler konularında ayrı tezlerin, savunucuları olmuşlardı. İlericiler, Vietnam politikasında Başkan Johnson'u suçluyor, Vietnam katliamına son vermesini istiyorlardı. DiSK de bu ilericiler örgütleri içinde idi.

DiSK, ilk defa geri kalanlar ülke-ler sendikacılığını da raporunda eleş-tirmiş, yeni sömürgeciliğin karakteristik çizgilerini açıklamış, Türkiye'nin içinde bulunduğu şartlarla para-lellik kuran durumları anlatmış ve şu sonuca varmıştı:

«Türkiye'deki sendikacılık, köklü reformları savunan, kapitalist olma-yan bir yoldan kalkınmaya dayanan, karma ekonomiye emekten yana em-redici bir devletçilik anlayışı hâkim kulman bir plân isteyen sendikacılıktır. Bunun sağlanabilmesi için bu po-litikadan yarar görebeklerin, yani e-mekçi halkın Mecliste çoğunlukta ol-masını istemek en başta gelen gö-revdir. Hâkim sınıflar temsilcilerinin Meclislerimizde pek büyük bir çoğun-luğu ellerinde tutmaları, emekten yana bir politikamın yasa yoluyla uygulan-masını önlemektedir. Bu bozuk düzeni asırlardır sürdürenler ve hele Cumhur-riyet tarihimize bu düzenin ekono-mik temelini değiştirmeden toplum-daki derin çatışmayı önlemek ama-cıyla kapitalist yoldan kalkınma ha-yaliyle her türlü yolu deneyenler bu-gün bir çıkmaza sürüklenmişlerdir.»

Şu halde Türkiye'deki sendikacı-lık, emeğin sömürsüne son verdirecek bir sosyalist düzen için mücadele etmek zorundadır.

DiSK, köklü dönüşümler için mü-cadele edecektir. Toprak reformunu savunacak, yabancı sermayenin sö-mürsüne son verdirecek bir politika izleyecek, yabancıya aracılık eden sa-nayi yerine temel ağır endüstrinin Devlet eliyle kurulmasını isteyecek, dış ticaretin, sigortacılığın, bankacılı-ğın devletleştirilmesini gerçekleştirecek bir yol izleyecektir. Kısacası işçi sınıfının devlet yönetimine ağırlığını koymasını sağlayacaktır. Bu dönemde üzerinde durulacak konular ve bu ko-nular için varılan kararları şöyle sı-ralayabiliriz:

● Yönetime ağırlıkların koyması ge-rekli olan işçi temsilcilerinin ülke iç-riindeki siyasal örgütlerin yapısını bilmes ve bunlardan uygun görüleni desteklemesi en önde gelen görevle-rindendir. İşçi sınıfının yarımının ka-rarıktan kurtarılması için bu kara-rın verilmesi gerekmektedir. Bir ko-misyon kurularak bütün partilerin tü-zük ve programlarının incelenmesini, elde edilecek sonuçlara göre uygun görülen partinin Meclis çalışmaları da gözetilerek seçimlerde desteklen-mesi yetkisi ve kararı Yönetim Ku-rulundandır.

● Son günlerde de örneklerini gö-rdüğümüz irtica hareketleri uzun sü-renden beri işçi ve emekçilerimizin u-yanmasını istemeyen çevrelerin çalış-malarının ürünüdür. Bu nedenle, ay-dın çevrelerle işbirliği yapılarak bro-şürler hazırlanması, bunların emek-çilere dağıtılması zorunludur.

● Hükümetin partizan tutumunu kar-sısında direnme hakkı kullanılmalıdır. Bu direnmenin bütün ilericiler gen-lik örgütleriyle aydınların ortak ça-balarıyla yürütülmesi uygun olacaktır.

● NATO'dan çıkma yılı olan 1968'de yapılacak demokratik direnme hare-ketlerinde işçi sınıfının gerçek tem-silcileri olarak yer almanız gerek-mektedir. Bunun için NATO'dan çı-kılması kararı alınmış, kararın kamu-oyuna açıklanması görevi Yürütme Kuruluna verilmiştir. Gerekli tak-dirde devrimci örgütlerle ilişkiler ku-rarak yasalara uygun direnme hare-ketine DiSK de katılacaktır.

● Geri bırakılmış ülkelerin en baş sorunlarından biri de öğretmenlerin halktan yana görev yapabilmesidir. Bu nedenle öğretmenlerin teminatı konusunun ele alınmasında öncülük eden DiSK, bu alandaki çalışmalarını sürdürmelidir. Öğretmenler, haklı dâvalarında sonuna kadar desteklene-cektir.

DiSK, Genelbaşkan Kemal Türk-lerin, Yürütme Kurulundaki arkadaş-ları Kemal Ayav, Ehlilman Tuncer,

Nejat Öktem'le birlikte çezecekleri ey-lem programı içinde Anafizük ve ku-ruluş bildirisine uygun olarak yarının muhtu Türkiye'sine varacak yolu kı-saltmada kendine düşeni yapacaktır. Seçimlerde aktif olacaktır.

● Tekel fabrikalarında çalışanların iki büyük kampa ayrılması Tekel Bakanlığında yaradı. Toplu sözleşme yetkisini işkolu seviyesinde Müskirat Federasyonu aldı ama, işkolu seviye-sinde Tüm Gıda - İş grev kararına var-dı. İşçilerin ikiye bölünmesi saatte altmış kuruşluk zammı da ikiye böl-dü. Greve evet diyenleri de...

Tüm Gıda - İş'in mükellef başkan-lık odasında elektrik düğmesine ayak ucuyla basıyorsa da, toplu sözleşme-nin zayıflığı, işçi sendikası yönetici-lerinin kişisel çatışmayı sürdürmesi işçilerin nasırlarına basılmış gibi aya-ğa kalkmalarına yol açacağı benziyor.

● Eski Türk - İş Başkanı Nuri Be-şer'in Ankarada Türk İş Kongresi için yaptığı çalışmalar A.P. kanadındaki sendikacıları derleyip toparlamaya yardımcı oluyordu. Fakat uzun süre-nin CHP'isi ve şimdiki bağımsız Türk - İş Başkanı Seyfi Demirsoy'un Başbakan Demirel için «medarı ftiha-rımız» demesi ilk anda Nuri Beşer'in çalışmalarını etkisiz bırakacağı ben-zedi. Fakat A.P.'liler de «Bu kadara-na pes» dediklerinden Nuri Beşer vi-ne puan kazanmış oldu. Demirsoy'un hem Muhammedi darıltan, hem İsaya yaranamayan, hem de Musayla tanış-maya vakit bulamayan «Yavrum Kır-kor» durumuna düşmesinden kor-kanlar bile var artık...

● Ahmet Muslu, aylık bir dergiye bir makale yazdı: Türk - İş'ten itilme-ler ve bir gerçek. Yazının sonunda Ahmet Muslu diyor ki:

«Ben inanıyorum ki Türkiye'de memleketini ve milletini seven her Türk sendikacı vatanının tabii as-keri ve polisidir. Her türlü sapık dü-şüncenin karşısında görevlidir. Eğer beni bu düşüncelerimden dolayı it-ham edecek biri çıkacak olursa on-ların hakkında hükmü Türk milleti verecektir.»

Not : Türk milleti hükmünü ver-di.

● Tümtis (Türkiye motorlu taşıt iş-çileri sendikası) Bursa Kongresinde iki yöneticiyi mahkemeye verme ka-rarı aldı. Tesbit edilen yolsuzluklar arasında grevi kasıtlı olarak ızcımak da var... Bazı işkollarında geçen yıl ve daha önce uzun grevler yürüten bazı sendikacıların bugünkü yaşantı-larına bakanlar, bu hayatın normal maaşlarla karşılanamayacağını iddia etmekteydiler. Ancak değirmenin su-yunu arayanların aklına uzun süren grevler gelmiyordu. Bunu da öğren-dik.

İŞÇİNİN MESULİYETİ!

Diğer ve Banka: VATAN MAİBAASI * İğne Dağıtım: HÜR DAĞITIM . Çeşitli. İstanbul, Tel: 27 38 54 * İstanbul Dağıtım: FUAİ BÜTE . Ankara Cad. 34 İSTANBUL Tel: 27 89 49 * Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç aylık 15 Lira * İlan: Saniemi 25 Lira; yayın ilanları yüzde 50 indirilmiştir. * Tek ödemeli ücretine 5 Saniemlik kutu yayın ilanları 30 Liradan kabul edilmektedir...